

metodika peněžních toků, vládní finanční statistika, GFS 1986, GFS 2001, základní rozdíly mezi GFS 1986 a GFS 2001, metodika národních účtů ESA 95, popis přechodu od salda na peněžní bázi k saldu v akruální metodice ESA 95, akruální princip a aktualizace daní, notifikace vládního deficitu a dluhu, produkce sektoru vládních institucí, výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí, institucionální pokrytí sektoru vládních institucí v ČR, vztah mezi deficitem a dluhem, zachycení garancí v metodice ESA 95, střednědobý výdajový rámec, rozdíly mezi metodikou fiskálního cílení a metodikou národních účtů ESA 95, Maastrichtská konvergenční kritéria, Pakt stability a růstu, strukturální versus cyklicky očištěné saldo, střednědobý rozpočtový cíl, minimální fiskální úsilí, výdajové pravidlo Paktu stability a růstu, dluhové pravidlo Paktu stability a růstu, bezpečné rozpětí, postup při nadměrném schodku, saldo pro účely postupu při nadměrném schodku, Indikátory fiskální udržitelnosti, evropský semester, metodika peněžních toků, vládní finanční statistika, GFS 1986, GFS 2001, základní rozdíly mezi GFS 1986 a GFS 2001, metodika národních účtů ESA 95, popis přechodu od salda na peněžní bázi k saldu v akruální metodice ESA 95, akruální princip a aktualizace daní, notifikace vládního deficitu a dluhu, produkce sektoru vládních institucí, výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí v ČR, vztah mezi deficitem a dluhem, zachycení garancí v metodice ESA 95, střednědobý výdajový rámec, rozdíly mezi metodikou fiskálního cílení a metodikou národních účtů ESA 95, Maastrichtská konvergenční kritéria, Pakt stability a růstu, strukturální versus cyklicky očištěné saldo, střednědobý rozpočtový cíl, minimální fiskální úsilí, výdajové pravidlo Paktu stability a růstu, dluhové pravidlo Paktu stability a růstu, bezpečné rozpětí, postup při nadměrném schodku, saldo pro účely postupu při nadměrném schodku, Indikátory fiskální udržitelnosti, evropský semester, metodika peněžních toků, vládní finanční statistika, GFS 1986, GFS 2001, základní rozdíly mezi GFS 1986 a GFS 2001, metodika národních účtů ESA 95, popis přechodu od salda na peněžní bázi k saldu v akruální metodice ESA 95, akruální princip a aktualizace daní, notifikace vládního deficitu a dluhu, produkce sektoru vládních institucí, výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí, institucionální pokrytí sektoru vládních institucí v ČR, vztah mezi deficitem

Ministerstvo financí
odbor Finanční politika

Metodická příručka

Fiskálního výhledu ČR

prosinec 2013

Metodická příručka Fiskálního výhledu ČR
prosinec 2013

© Ministerstvo financí ČR
Letenská 15, 118 10 Praha 1

Tel.: 257 041 111

E-mail: Fiscal.Outlook@mfcz.cz

ISBN 978-80-85045-51-2

1. vydání, zdarma

Internet:
<http://www.mfcz.cz/FiskalniVyhled>

Metodická příručka

Fiskálního výhledu ČR

prosinec 2013

Obsah

Úvod	1
Metodika peněžních toků	1
Vládní statistika v metodice peněžních toků GFS 2001	1
Přechod z metodiky GFS 1986 na GFS 2001	2
Základní rozdíly mezi GFS 1986 a GFS 2001	2
Metodika národních účtů ESA 95	2
Metodika národních účtů ESA 2010	3
Popis přechodu od salda na peněžní bázi k saldu v aktuální metodice ESA	3
Aktuální princip, aktualizace	5
Aktualizace daní včetně příspěvků na sociální zabezpečení	5
Aktualizace úroků	6
Proces čerpání prostředků z programů EU na podporu politiky soudružnosti	7
Notifikace vládního deficitu a dluhu	8
Produkce sektoru vládních institucí	8
Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí	8
Veřejný sektor	9
Institucionální pokrytí sektoru vládních institucí v ČR (GFS 2001 a ESA 95)	9
Vztah mezi deficitem a dluhem (Stock-Flow Adjustment)	10
Zachycení garancí v metodice ESA 95	11
Rozpočtový proces státního rozpočtu	12
Střednědobý výdajový rámec	12
Rozdíly mezi metodikou fiskálního cílení a metodikou národních účtů ESA 95	13
Maastrichtská konvergenční kritéria	13
Pakt stability a růstu (Stability and Growth Pact, SGP)	13
Cyklicky očištěné saldo	14
Strukturální saldo	15
Jednorázové a přechodné operace (One-off and Temporary Measures)	15
Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v Hospodářské a měnové unii	16
Střednědobý rozpočtový cíl (Medium-Term Objective, MTO)	16
Minimální fiskální úsilí (Minimum Fiscal Effort)	16
Výdajové pravidlo Paktu stability a růstu	17
Dluhové pravidlo Paktu stability a růstu	17
Bezpečné rozpětí (Safety Margin)	17
Postup při nadměrném schodku (Excessive Deficit Procedure, EDP)	17
Saldo pro účely postupu při nadměrném schodku	18
Indikátory fiskální udržitelnosti	18
Evropský semestr	19
Použitá literatura	20

Metodická příručka Fiskálního výhledu ČR byla zpracována v odboru Finanční politika Ministerstva financí ČR. Příručka je podle potřeby aktualizována o nové pojmy a metodické vysvětlivky. Lze ji, stejně jako Fiskální výhled ČR, získat na adrese:

<http://www.mfcr.cz/FiskalniVyhled>

Rádi přivítáme relevantní připomínky nebo náměty, které poslouží ke zkvalitnění publikace a přiblíží ji potřebám uživatelů. Případné připomínky prosím zasílejte na adresu:

Fiscal.Outlook@mfcr.cz

Seznam tabulek

Tabulka 1: Akualizace daní (včetně příspěvků na sociální zabezpečení) v ČR – metoda časově upravené hotovosti.....	6
Tabulka 2: Elasticity cyklicky citlivých položek (metoda OECD a metoda ESCB).....	15

Seznam obrázků

Obrázek 1: Soukromý a veřejný sektor	9
Obrázek 2: Sektor vládních institucí v ČR (ESA 95 a GFS 2001)	10
Obrázek 3: Schéma rozpočtového procesu státního rozpočtu	12
Obrázek 4: Ilustrace bezpečného rozpětí a MTO.....	17
Obrázek 5: Schéma Evropského semestru.....	19

Seznam použitých zkratk

ČR.....	Česká republika
ČSÚ.....	Český statistický úřad
EDP.....	postup při nadměrném schodku (Excessive Deficit Procedure)
EDP B.9.....	čisté půjčky/výpůjčky vládního sektoru v metodice aplikované pro EDP
ESA 95.....	Evropský systém národních a regionálních účtů z roku 1995
ESA 2010.....	Evropský systém národních a regionálních účtů z roku 2010
EK.....	Evropská komise
ESCB.....	Evropský systém centrálních bank
EU, EU28.....	Evropská unie (svým pokrytím zahrnuje všech 28 zemí)
GFS 1986.....	Government Finance Statistics 1986
GFS 2001.....	Government Finance Statistics 2001
HDP.....	hrubý domácí produkt
MF ČR.....	Ministerstvo financí ČR
OECD.....	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

Značení

ActiveLink

Slova označená **tímto způsobem** jsou aktivními odkazy, které vedou buď na jiný termín v publikaci, nebo odkazují na externí materiály blíže rozebírající diskutovanou problematiku. Abecední seznam použité literatury a dalších zdrojů k hlubšímu studiu témat naleznete rovněž na konci této publikace.

Úvod

Metodická příručka k pravidelné pololetní publikaci Fiskální výhled České republiky přibližuje základní principy metodik používaných k zachycení hospodaření veřejných financí v České republice (ČR) a vysvětluje vybrané pojmy z oblasti veřejných financí běžně obsažené v publikacích Fiskální výhled ČR, Konvergenční program ČR či Makroekonomická predikce ČR. Hlavním záměrem příručky je snadná pochopitelnost výkladu. Předkládané informace jsou sestaveny s úmyslem vybrat pouze to podstatné pro pochopení daných pojmů, a to při zachování věcné správnosti. Vzhledem k tomu, že příručka shrnuje informace značného rozsahu, není možné se vyhnout jisté míře zjednodušení. Přesné a detailní informace lze dohledat v příslušných metodických manuálech a dalších souvisejících dokumentech, jejichž základní seznam je uveden na konci publikace.

Metodika peněžních toků

Metodika peněžních toků zachycuje příjmy a výdaje v okamžiku, kdy jednotlivé subjekty realizují související peněžní tok. Rozhodující je tedy okamžik provedení platby, nikoli moment vzniku pohledávky, respektive závazku. Metodika je používána zejména v rozpočtových dokumentech a má přímou vazbu na schvalovaný státní rozpočet, rozpočty státních fondů a ostatních subjektů veřejných rozpočtů.

Saldo veřejných rozpočtů představuje rozdíl peněžních příjmů a výdajů. Vyjadřuje potřebu (v případě schodku) či schopnost (v případě přebytku) financování. Saldo veřejných rozpočtů je v publikaci Fiskální výhled ČR uváděno bez vlivu finančních operací, a představuje tak saldo příjmů a výdajů očištěné o privatisační příjmy a další finanční operace.

Saldo pro fiskální cílení je saldo veřejných rozpočtů (do konce roku 2013 bez vlivu finančních operací) dále očištěné o dotace transformačním institucím a další náklady transformačního procesu. Vyloučen je také vliv EU prostředků (včetně operací **Národního fondu**), který by výsledky daného roku zkresloval o časový nesoulad mezi přijetím plateb z EU a jejich čerpáním konečnými příjemci.

Financování je shodné se saldem a představuje změny v přijatých vládních úvěrech a dluhopisech, změnu hotovostí a aktivní operace řízení likvidity včetně změny pohledávek z titulu poskytnutých půjček a jejich splátek a dalších finančních operací. Slouží pro hodno-

cení rozpočtové politiky se zaměřením na její dopady a účinky na finanční trhy a jejich stabilitu.

Finanční operace jsou transakce, které vytvářejí či umožňují finanční pohledávku, a nejsou tudíž prvotním výdajem. Jedná se pouze o změnu v rámci finančních aktiv. Patří sem např. poskytované návratné finanční výpomoci a nákup a prodej majetkových účastí státu (akcií), tj. operace, kdy se jedno finanční aktivum (např. peníze) mění v jiné finanční aktivum (např. pohledávku). Obdobně platba za realizovanou **garanci** představuje vznik pohledávky státu za subjektem, jemuž byla záruka vystavena. V případě, že realizovaná garance není návratná, klasifikuje se její splátka jako výdajový kapitálový transfer.

Dluh představuje v prezentovaném pojetí objem dluhových nástrojů (zahraničních půjček, úvěrů, státních dluhopisů a dluhopisů emitovaných územními samosprávnými celky).

Státní dluh, definovaný v **zákoně o rozpočtových pravidlech č. 218/2000 Sb.**, tvoří souhrn státních finančních pasiv. Státními finančními pasivy jsou závazky vzniklé ze státem přijatých zahraničních půjček, úvěrů od bank, vydaných státních dluhopisů a jiné závazky státu. Nezahrnuje tedy žádné závazky mimorozpočtových fondů, systému zdravotního pojištění a místních vlád, ani státní záruky nebo jakékoli další podmíněné závazky vládního sektoru.

Vládní statistika v metodice peněžních toků GFS 2001

Vládní statistika v metodice peněžních toků **Government Finance Statistics 2001** (GFS 2001) je sestavena jako součet jednotlivých složek veřejných rozpočtů se zohledněním konsolidace příjmů a výdajů, která má za cíl vyloučit vzájemné ekonomické vztahy mezi jednotlivými složkami vládního sektoru.

Strukturu a rozsah sektoru v metodice GFS 2001 názorně demonstruje Obrázek 2 v oddíle věnovanému **institucionálnímu pokrytí**.

Přechod z metodiky GFS 1986 na GFS 2001

Ministerstvo financí ČR na jaře roku 2010 přešlo na novou verzi metodiky vládní finanční statistiky, jejímž tvůrcem je Mezinárodní měnový fond (MMF) a která se řídí příručkou **Government Finance Statistics Manual 2001**. Poprvé tak byla v této metodice vykázána data za veřejné rozpočty ve Státním závěrečném účtu za rok 2009.

Stejným způsobem jako v metodice **Government Finance Statistics 1986** (GFS 1986) i zde jsou sledovány hotovostní/peněžní transakce veřejných rozpočtů (příjmy, výdaje, financování), ze stavových veličin dluh. Navíc se zaznamenávají operace související se vznikem, zánikem nebo přeměnou pohledávek a závazků a rovněž související s ostatními ekonomickými toky jako např. zisky či ztráty z držby aktiv a závazků. Vedle tokových operací je sestavována rozvaha aktiv a závazků.

Základní rozdíly mezi GFS 1986 a GFS 2001

V rámci příjmových a výdajových transakcí jsou částečně změněny některé položky. Mezi hlavní změny patří (**MF ČR, 2010**):

- Samostatně nejsou vykazovány celkové kapitálové příjmy a kapitálové výdaje (resp. celkové běžné příjmy a běžné výdaje). Z příjmů a výdajů byly vyloučeny operace související s nákupem a prodejem nefinančních aktiv. V tomto smyslu je jako v metodice ESA 95 sledována kategorie peněžních toků z investic do nefinančních aktiv. Další část kapitálových příjmů a výdajů vztahující se k příjmovým a výdajovým dotacím a transferům byla zahrnuta do příjmů a výdajů provozního charakteru.
- Platby sociálního pojištění hrazené veřejnými rozpočty za své zaměstnance, které byly v metodice GFS 1986 konsolidovány, zůstávají součástí příjmů a výdajů příslušných kategorií.
- U daňových příjmů dochází ke snížení daně z přidané hodnoty o odvody vlastních zdrojů z tohoto titulu do rozpočtu EU.
- Kategorie čistých půjček (tj. poskytnuté půjčky minus jejich splátky) není v metodice GFS 2001 součástí výdajů, tudíž tyto operace neovlivňují deficit veřejných rozpočtů, ale jsou součástí pohledávek zachycených v rámci financování.

Metodika národních účtů ESA 95

Data podle metodiky národních účtů pokrývají všechny **institute sektoru vlády** a jejich operace jsou zachycovány na **akruálním principu**.

Vládní sektor v systému národního účetnictví obecně představuje takové institucionální jednotky, které jsou kontrolovány vládou a jsou netržními výrobci, tzn., že

Institucionální pokrytí sektoru v metodice GFS 1986 vycházelo z funkčního pojetí definice sektoru vlády. Naproti tomu GFS 2001 zahrnuje do vládního sektoru subjekty na základě institucionálního pojetí, které je definováno shodně s metodikou **Evropského systému národních a regionálních účtů 95** (ESA 95).

V současné fázi implementace metodiky GFS 2001 jsou sledovány finanční toky a institucionální pokrytí je shodné s GFS 1986, přičemž cílem je dosáhnout institucionálního pokrytí sektoru vládních institucí jako v metodice ESA 95. V dalších letech se tudíž přepokládá rozšíření o další subjekty, např. vybrané ústředně a místně řízené příspěvkové organizace, veřejné vysoké školy nebo Správu železniční dopravní cesty.

- Výdaje na realizaci vysoce rizikových záruk, jejichž návratnost není stoprocentní, jsou zahrnuty do výdajových kapitálových transferů. V metodice GFS 1986 byly klasifikovány jako půjčky. Jejich případné úhrady jsou součástí příjmových kapitálových transferů (nikoli splátek dříve poskytnutých půjček jako podle GFS 1986).

V metodice GFS 2001 je v této fázi implementace definována **celková bilance** jako čistý peněžní schodek/přebytek (cash deficit/surplus). Svým charakterem ho lze přirovnat k saldu GFS 1986 očištěnému o čisté půjčky.

Tento ukazatel lze dále rozložit na dva dílčí:

- Čistý peněžní tok z provozní činnosti** (net cash flow from operating activities) představuje rozdíl mezi příjmy a výdaji z provozní činnosti. Na rozdíl od dříve vykazovaného salda běžné bilance zahrnuje kapitálové příjmové a výdajové dotace i transfery.
- Čistý peněžní tok z investic do nefinančních aktiv** (net cash flow from investments in nonfinancial assets) neboli čisté pořízení nefinančních aktiv představuje hodnotu nově pořízeného nefinančního majetku sníženou o příjmy z prodeje nefinančních aktiv.

jejich produkce je financována více než z poloviny vládou a méně než z poloviny z tržeb.

Klasické sektorové účty v národním účetnictví ukazují různá stadia ekonomického procesu: produkci, tvorbu, rozdělení, znovurozdělení a užití důchodů a akumulaci. Nicméně zejména pro hodnocení fiskální disciplíny a

formulaci fiskální politiky, jsou data za sektor vládních institucí prezentována v členění na příjmy a výdaje.

Příjmy vládních institucí tvoří následující transakce:

- běžné daně z důchodů, jmění a jiné,
- daně na produkci a dovoz,
- kapitálové daně,
- příspěvky na sociální zabezpečení (tj. sociální pojistné, pojistné na státní politiku zaměstnanosti a zdravotní pojištění),
- tržby,
- dotace na produkci,
- důchody z vlastnictví,
- ostatní běžné a kapitálové dotace a transfery.

Na výdaje vládních institucí lze pohlížet z více úhlů.

Výdaje vládních institucí se zohledněním výdajů na konečnou spotřebu vlády tvoří:

- výdaje na konečnou spotřebu vlády,
- sociální dávky jiné než naturální sociální transfery,
- placené úroky,
- dotace,
- tvorba hrubého fixního kapitálu a
- ostatní výdaje.

Výdaje vládních institucí podle transakcí jsou tvořeny těmito položkami:

- mezispotřeba,

- tvorba hrubého fixního kapitálu,
- náhrady zaměstnancům,
- placené ostatní daně na produkci,
- placené dotace,
- důchody z vlastnictví,
- placené běžné daně z důchodů, jmění a jiné,
- sociální dávky jiné než naturální sociální transfery,
- naturální sociální dávky,
- ostatní běžné transfery,
- kapitálové transfery a
- čisté pořízení nefinančních nevyroběných aktiv.

Saldo sektoru vládních institucí je rozdílem mezi celkovými příjmy a celkovými výdaji.

Dluh vládních institucí znamená celkový hrubý dluh v nominální hodnotě koncem daného roku (konsolidovaný, tj. po vyloučení dluhu drženého navzájem různými vládními institucemi). Vládní dluh je definován na následujících finančních instrumentech: oběživo a depozita, emitované cenné papíry jiné než účasti, mimo finančních derivátů, a úvěry (půjčky). Dle současných evropských standardů nejsou ostatní pohledávky (např. obchodní úvěry) součástí vládního dluhu.

Z metodiky ESA 95 vychází kritéria **Paktu stability a růstu** a **maastrichtská kritéria** pro deficit a dluh vládního sektoru. **Deficit je však navíc upraven** o úrokové deriváty.

Metodika národních účtů ESA 2010

Od druhé poloviny roku 2014 budou v ČR údaje v metodice národních účtů publikovány ve standardu Evropského systému národních a regionálních účtů 2010 (ESA 2010). Ten vychází metodicky ze svého předchůdce **ESA 95**, avšak v některých úpravách se odlišuje s cílem věrnějšího zachycení všech etap hospodářského procesu v moderních ekonomikách s přihlédnutím ke zvyšující se globalizaci a nárůstu finančního sektoru.

Obecné změny v ESA 2010 zahrnují:

- zachycení výzkumu a vývoje jako tvorby hrubého fixního kapitálu,
- výdaje na zbraňové systémy splňující charakteristiku aktiv jsou rovněž zaznamenány jako tvorba hrubého fixního kapitálu, nikoliv jako mezispotřeba,
- zavedení analytického konceptu kapitálových služeb u tržní produkce,
- rozšíření definice finančních aktiv zejména v oblasti finančních derivátů,

- vytvoření nových pravidel pro zachycení závazků penzijních systémů,
- změna pravidel účtování zboží a výrobků určených k dalšímu zpracování (vykazování čisté, nikoliv hrubé hodnoty),
- podrobnější výkaznictví finančních korporací a zejména jednotek zvláštního určení („Special Purpose Entity“) včetně pokrytí jejich zahraničních závazků,
- vyjasnění definice superdividend vyplácených veřejnými korporacemi: jsou považovány za výjimečné platby a výběry z vlastního kapitálu,
- definice zásad pro účetnictví v PPP (partnerství veřejného a soukromého sektoru) včetně restrukturalizačních agentur,
- zpřesnění zachycení transakcí mezi vládou, veřejnými korporacemi a sekuritizačními společnostmi s možným značným dopadem na veřejný dluh,
- zachycení úvěrových záruk a příslušných finančních aktiv a závazků určených k jejich plnění.

Popis přechodu od salda na peněžní bázi k saldu v akruální metodice ESA

Výchozím bodem výpočtu akruálního salda (EDP B.9) subsektoru ústředních a místních vládních institucí je hotovostní saldo příjmů a výdajů státního rozpočtu,

státních fondů a místních rozpočtů. Jedná se o oficiální hotovostní údaje Ministerstva financí, kdy v případě

státního rozpočtu a státních fondů je saldo schvalované Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR.

Operace, které je s tímto výchozím hotovostním saldem (tzv. „working balance“) nutné provést, můžeme stručně shrnout takto:

- a) vyloučení finančních operací;
- b) vyloučení operací přecenění;
- c) **akualizace**;
- d) přidání změny stavu pohledávek a závazků doprovázených transakcí zdrojů/užití;
- e) speciální metodické úpravy;
- f) přidání aktuálního salda ostatních institucionálních jednotek daného subsektoru;
- g) jiné.

Z výchozího hotovostního salda příjmů a výdajů je třeba vyloučit ty, které mají povahu tzv. **finančních operací** (oproti přírůstku/úbytku peněz dochází současně ke vzniku či zániku finančního aktiva/pasiva), neboť tyto operace nemají vliv na aktuální saldo. Jedná se zejména o příjmy z titulu prodeje účastí a přijatých splátek půjček a výdaje z titulu nákupu účastí a poskytnutých půjček. Dále součástí některých ostatních příjmových a výdajových položek jsou příjmy a výdaje související se změnou stavu ostatních pohledávek/závazků, které je také nezbytné identifikovat a vyloučit. Například jde o splátky účastí ČR v mezinárodních společnostech (snížení závazku), splátky vojenské techniky pořízené v minulosti (snížení závazku), přijaté splátky pohledávek po bývalé České konsolidační agentuře (snížení pohledávky), přijaté splátky z prodeje emisních povolenek (snížení pohledávky) či poskytnuté zálohy (vznik pohledávky).

Z výchozího hotovostního salda příjmů a výdajů jsou vylučovány též **realizované kurzové zisky a ztráty**, které nejsou součástí aktuálního salda.

Ve výchozím hotovostním saldu nejsou zahrnuty ty **transakce zdrojů a užití**, které nejsou doprovázeny tokem peněz (příjmem a výdajem), ale vznikem či zánikem pohledávek a závazků, a které mají vliv na výsledné aktuální saldo, a proto musí být přidány. Jedná se například o připsání úroků k nespláceným zahraničním pohledávkám (navýšení pohledávky vs. úroky na straně zdrojů) či dodávky v minulosti zálohově placené vojenské techniky (úbytek pohledávky vs. mezispotřeba či pořízení nefinančních aktiv na straně užití).

K upravenému hotovostnímu saldu příjmů a výdajů musí být následně přidán výsledek **hospodaření ostatních institucionálních jednotek** v příslušném subsek-

toru. Ten je kalkulován již přímo z aktuálních nákladů a výnosů použitím relevantních položek výkazu zisku a ztráty a doplňujících informací ze statistických zjišťování. Mimo jiné se přidává:

- saldo za vedlejší činnost organizačních složek státu a územních samosprávných celků;
- saldo Národního fondu týkající se výlučně českých prostředků (dané zejména převodem z kapitoly Všeobecné pokladní správy na úhradu realizovaných kurzových ztrát);
- saldo zdrojů z privatizace (bývalého Fondu národního majetku);
- saldo ostatních mimorozpočtových fondů a účtů (zejména mimorozpočtová tvorba rezervních fondů organizačních složek státu).

Speciální metodické úpravy

Veškerá dvoustraně dohodnutá odpuštění povinnosti dlužníků splácet jejich závazek a poskytnutí jiného nepeněžního prospěchu (např. naturální mzdy či bezúplatného převodu aktiv) představují v metodice ESA výdajový kapitálový transfer, který zhoršuje aktuální saldo. Jelikož tyto skutečnosti nejsou doprovázeny tokem peněz, nejsou ani součástí výchozího hotovostního salda (podobně též příjmové kapitálové transfery).

V případech, že vládní institucionální jednotka, která poskytla **garanci**, je vyzvána k hrazení (ať již jistiny či úroku), je nutné k výchozímu hotovostnímu saldu přičíst výdajový kapitálový transfer této jednotky ve prospěch dlužníka zhoršující jednorázově aktuální saldo (garance je tzv. imputována). Naproti tomu platby v rámci již imputovaných garancí jsou z výchozího salda vylučovány jako finanční operace.

Podobně při pořízení majetku prostřednictvím finančního anebo dlouhodobého operativního leasingu (případ letounů Grippen) je v okamžiku pořízení k výchozímu hotovostnímu saldu přidán výdajový kapitálový transfer zhoršující výsledné aktuální saldo jednorázově, a to zjednodušeně řečeno ve výši hodnoty pořízeného majetku. Výdaje v podobě nájemného v následujících letech jsou naopak z výchozího hotovostního salda příjmů a výdajů vylučovány opět jako finanční operace.

Speciálním požadavkem metodiky ESA 95 je, aby časový nesoulad mezi výdaji z **prostředků EU** (včetně předfinancování z národních zdrojů) a příjmy z EU ve výchozím cash saldu neovlivňoval výsledné aktuální saldo. Proto je též prováděna korekce v tomto smyslu.

Akruální princip, aktualizace

Akruální princip znamená, že ekonomické transakce jsou zachycovány tehdy, kdy se ekonomická hodnota vytváří, transformuje nebo zaniká, nebo když se pohledávky a závazky zvyšují či snižují bez ohledu na to, kdy bude realizovaná transakce peněžně uhrazena.

Akrualizují se:

- daně včetně příspěvků na sociální zabezpečení,
- mýtné a dálniční poplatky,
- národní podíl na clech a cukerných dávkách vybraných pro rozpočet EU,
- příjmové a výdajové úroky,
- vyplacené důchody,
- čisté pořízení nefinančních aktiv.

Obecně lze princip aktualizace shrnout následovně:

- a) transakce zdrojů = příjem – úbytek souvisejících pohledávek + vznik nových souvisejících pohledávek;
- b) transakce užití = výdaj – úbytek souvisejících závazků + vznik nových souvisejících závazků.

Akrualizace údajů v ČR má různé podoby. U **daní včetně příspěvků na sociální zabezpečení** je použita Eurostatem povolená alternativní metoda časového posunu hotovostního pokladního plnění.

Akrualizace daní včetně příspěvků na sociální zabezpečení

Akrualizace daní znamená v podstatě výpočet daňových příjmů v **akruální metodice ESA 95 a ESA 2010**. Výpočet daní (včetně příspěvků na sociální zabezpečení) v obou akruálních metodikách lze provádět dvěma způsoby (viz **Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2516/2000**): metodou založenou na daňových přízních a metodou časově upravené hotovosti.

Metoda založená na daňových přízních používá údaje uvedené v daňových formulářích o daňové povinnosti všech subjektů odvádějících uvažovanou daň. Takto zjištěná hodnota je následně upravena o část příznané daňové povinnosti, která nebude nikdy zaplacená. Metodika ESA 95 a ESA 2010 pak dává státům na výběr, zda o určenou část snížit výši daňových příjmů, či jejich výši ponechat a určenou výši nevybrané daně zaznamenat v národních účtech jako kapitálový transfer, tj. jako zvýšení celkových výdajů vlády. Dopad na saldo je však v obou případech stejný – záporný.

Dálniční poplatky a mýtné jsou akrualizovány jedním měsíčním posunem, kdy inkaso za prosinec předchozího roku je přičteno k inkasu dálničních poplatků daného roku a naopak příjem z prosince daného roku je odečten.

Příjmové a výdajové úroky se akrualizují způsobem, aby byly rovnoměrně rozprostřeny do celého období dluhopisů.

Vyplácené **dávky důchodového pojištění** se akrualizují tak, že zálohy převedené ke konci roku z kapitoly Ministerstva práce a sociálních věcí, které mají být použity na výplatu důchodů Českou poštou v lednu roku následujícího, se přičtou k výdajům toho roku, ve kterém byly skutečně vyplaceny příjemcům dávek.

Čisté pořízení nefinančních aktiv je zaznamenáno v okamžiku, kdy právně dochází k čistému pořízení nefinančního aktiva (např. nákup budovy), nikoliv k vlastní platbě peněžních prostředků.

Národní podíly na clech a cukerných dávkách se v ČR neakrualizují.

Metoda časově upravené hotovosti spočívá v posunu zaznamenaných hotovostních pohybů do období, kterému svou ekonomickou podstatou přísluší. Délka časového posunu vychází z účinné právní úpravy a poznatků z praxe o zpoždění mezi pohybem peněžních prostředků na účtech státu a ekonomickou skutečností, jejíž existence generuje vznik určité daňové povinnosti. V případě daní placených zálohovým systémem se přeplatky či nedoplatky na dani obvykle přesouvají do věcně příslušného roku. U ostatních daní se provádí očištění o platby z přelomu roku.

Daňové příjmy včetně příspěvků na sociální a zdravotní pojištění jsou v ČR akrualizovány časovým posunem pokladního plnění (viz Tabulka 1).

Bližší informace k akrualizaci daní v České republice lze nalézt v tematické kapitole **Fiskálního výhledu z května 2009**.

Tabulka 1: Akualizace daní (včetně příspěvků na sociální zabezpečení) v ČR – metoda časově upravené hotovosti

Daň	Upřesnění	Časová úprava
Daň z přidané hodnoty	daňová povinnost	1 měsíc
	vratky daně	2 měsíce
	celní dluh	10 pracovních dnů
Spotřební daně	mimo tabák	10 pracovních dnů (v případě dovozu zboží)
	mimo tabák	2 měsíce (v případě uvedení zboží do volného oběhu)
	tabák	2 měsíce
	energetická	1 měsíc
Daň z příjmů právnických osob	srážková	1 měsíc
	z přiznání	8 měsíců (týká se pouze vyrovnání)
Daň z příjmů fyzických osob	závislá činnost	1 měsíc (8 měsíců vyrovnání daně)
	z přiznání	8 měsíců (týká se pouze vyrovnání)
	srážková	1 měsíc
Silniční daň		2 měsíce
Transferové daně	převod nemovitostí	3 měsíce
	dědická a darovací	12 měsíců
Daň z nemovitostí	-	Neprovdává se žádný časový posun
Příspěvky na sociální zabezpečení	sociální pojistné	1 měsíc
	zdravotní pojistné	1 měsíc

Pozn.: Časová úprava probíhá příslušným odečtením části inkasa daně za období v běžném roce t a přičtením příslušné části inkasa daně v roce $t+1$.
Zdroj: MF ČR.

Akualizace úroků

Základní myšlenkou akualizace úroků je úprava peněžních toků ze závazkových instrumentů takovým způsobem, aby odpovídaly principu věcné a časové souvislosti. Jako příklad lze uvést **kupony** u kuponových dluhopisů, kde doba, za kterou se vyplácí kupon, přesahuje hranici kalendářního roku. Peněžní tok sice nastane pouze v jednom roce, nicméně pro účely metodiky ESA 95 a ESA 2010 je nutné tuto částku poměrně rozložit do let obou. Stejným způsobem se postupuje i u **prémie** (dluhopis je udán za cenu nad jeho nominální hodnotou) či **diskontu** (dluhopis je udán za cenu pod jeho nominální hodnotou).

Jako základní a v podstatě většinovou metodou je lineární rozklad peněžních toků. Daná hotovostní částka se tedy rovnoměrně rozprostře do všech období dluhopisu.

Při této metodě je nutné brát v potaz i početní standard, který byl stanoven při emisi daného dluhopisu, tj. kolik dní má měsíc či rok. Pro příklad lze uvést konvenci 30E/360, kde v čitateli mají všechny měsíce 30 dní a rok má dní 360. Výjimku tvoří poslední únorový den, kdy se únor neprodlužuje na 30 dní. Těchto konvencí je celá řada (např. act/360, act/365, act/act a jiné). Při akualizaci se u každého dluhopisu jednotlivě vychází právě z konvence, s jakou byl emitován. Pokud si tedy konkrétně vezmeme kuponový dluhopis, který je vydaný v půlce roku a byl prodán za vyšší než nominální hodnotu, je nutné přistoupit k akualizaci jak prémie, tak kuponů. Prémie bude rozprostřena rovnoměrně po celou dobu životnosti dluhopisu (přestože peněžní tok s ní spojený byl obdržen v den zaplacení

dluhopisu) a úrokové výdaje bude snižovat. V případě prodeje pod nominální hodnotou by pak o tuto rozprostřenou částku byly úrokové výdaje v jednotlivých letech zvyšovány. Podobným způsobem se postupuje i u kuponů daného dluhopisu, kdy veškeré přesahy do jiných kalendářních let jsou lineárně rozloženy na základě dané konvence (tedy u ročního kuponu dluhopisu emitovaného v polovině roku by polovina hodnoty kuponu spadala do jednoho roku a druhá polovina do roku následujícího). V případě diskontovaných dluhopisů se lineárně do doby splatnosti rozkládá daný diskont stejně jako u kuponových.

Emitovaný dluhopis může být emitentem (v tomto případě subjektem vládního sektoru) odkoupen před lhůtou splatnosti. Na tuto transakci se musí přihlížet i při akualizaci. Odkoupený dluhopis a aktuální transakce z něj plynoucí se neruší, nicméně vláda se zároveň stává investorem, kdy dochází k akualizaci jak příjmových kuponů, tak případné prémie/diskontu. Výsledné aktuální úroky za tento instrument jsou pak součtem těchto dvou akualizovaných pozic, tj. příjmové i výdajové.

Výjimkou z popsané metody akualizace jsou tzv. **retailové dluhopisy**, tj. dluhopisy nabízené drobným investorům. Tyto jsou akualizovány pomocí výpočtu výnosu do doby splatnosti. Použije se tedy taková úroková sazba, která při diskontování peněžních toků z daného dluhopisu tyto toky (především jistina a kupon) vyrovná s nákupní cenou dluhopisu. Takto vypočtená míra je poté použita pro stanovení ročních nákladů daného dluhopisu.

Proces čerpání prostředků z programů EU na podporu politiky soudržnosti

Politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti EU je financována ze strukturálních fondů EU (Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond) a z Fondu soudržnosti (dále jen fondy EU). Politika se zaměřuje na „...snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů a na snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů“ (čl. 174, Smlouva o fungování EU), čímž by měla přispět k rozvoji jednotného trhu.

Prostředky ze strukturálních fondů EU jsou čerpány v rámci několikaletých cyklů, tzv. programových období, na základě jasně definovaných cílů a priorit. Čerpání z Fondu soudržnosti je pak podmíněno určitou výší hrubého národního důchodu na obyvatele vzhledem k průměru EU. Z fondů EU je přitom financováno maximálně 85 % celkových nákladů, zbytek je financován z národních zdrojů (bez dalšího zvláštního zacházení).

Pro lepší pochopení vlivu prostředků z EU na různé metodiky výpočtu deficitu vládního sektoru/veřejných rozpočtů je vhodné stručně popsat etapy čerpání. Prvním krokem je vyhlášení k předkládání žádosti o podporu v rámci jednotlivých oblastí. Následně jsou podávány žádosti, u kterých se sleduje jejich kompatibilita s posláním a cílem každého operačního programu. Na základě různých kritérií se podané žádosti ohodnotí a vybírají se projekty, jímž bude dotace udělena. Tato fáze může být zakončena podpisem smluv a poskytnutím dotace. Jednotlivé platby jsou pak realizovány na základě žádostí o platbu, které příjemce předkládá na příslušný Řídící orgán (orgán, který má na starosti daný operační program, jako jsou vybraná ministerstva, případně regionální rady). Platby dle rozhodnutí kompetentního Řídícího orgánu mohou probíhat:

- *ex post* – následné proplácení již vynaložených výdajů),
- *ex ante* – poskytnutí prostředků před samotnou realizací.

Po předfinancování ze zdrojů státního rozpočtu jsou následně tyto zdroje refundovány zpět do dané kapitoly státního rozpočtu z účtu Platebního a certifikačního orgánu (odbor Národní fond na MF ČR). Následně je žádost o platbu předložena Evropské komisi, která provede platbu na účet Národního fondu.

Hlavní metodickým problémem je doba mezi skutečnými výdaji a přijetím prostředků z fondů EU.

Z pohledu **národní metodiky**, která je ukotvena v zákonu č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech, se pracuje čistě s hotovostními prostředky a stejným způsobem se zachází i s penězi z fondů EU. Příjem je tak zaznamenán v okamžiku, kdy dojde na účet, a výdaj v okamžiku, kdy jsou peněžní prostředky vynaloženy (a to buď jako dotace, je-li konečný příjemce subjekt mimo vládní sektor, nebo patřičná druhová výdajová položka (např. investice), pokud je jednotka

uvnitř sektoru). V případě, že se celý výše popsaný cyklus neodehraje v rámci jednoho kalendářního roku, představují příjmy z fondů EU výdaje realizované v minulosti a nemají tak vazbu na výdaje daného roku. Dochází tedy k ovlivňování výše deficitu v jednotlivých letech.¹

Podobným způsobem jako národní metodika, pracuje v ČR s penězi z fondů EU také metodika Mezinárodního měnového fondu **GFS 2001**. Saldo je zde ovšem možné vykázat včetně nebo bez operací Národního fondu. V případě ČR jsou operace Národního fondu součástí salda, saldo je tedy zkresleno o rozdíl příjmů z EU a výdajů.

Další metodika, která v podstatě vychází z metodiky GFS 2001, je metodika **Fiskálního cílení**. Jedná se o saldo spočtené na základě metodiky MMF, které je upraveno o vliv toků z fondů EU a dále o dotace transformačním institucím. Úprava spočívá v odečtení veškerých příjmů z EU a zároveň veškerých výdajů označených jako EU. Je to situace simulující nulové finanční toky s EU, vliv na deficit je tak pouze ve výši českého financování. V tomto případě nedochází ke zkreslování salda.

Akruální metodika **ESA 95** a **ESA 2010** zachází s EU toky nejpropracovaněji. Saldo vládního sektoru není v této metodice zkresleno nesouladem EU příjmů a výdajů, stejně jako zdroje a užití nejsou ovlivněny z titulu pouhého zprostředkování (je-li konečný příjemce mimo vládní sektor). Základním okamžikem, ke kterému se váže též vznik nároku na dotaci, je uskutečnění výdaje konečným příjemcem. Pro zacházení s EU toky je nutné rozlišit situaci, kdy konečný příjemce je ve vládním sektoru či mimo vládní sektor. V obou případech nejprve dochází k očištění příjmové strany vládního sektoru o veškeré hotovostní příjmy z fondů EU (resp. Národního fondu). Dále jsou výdaje očištěny o průtokové dotace jednotkám mimo sektor. Systém ESA tak průtokové EU toky nezachycuje a nezamlžuje tím dotační vztahy mezi subjekty.

V případě, že konečný příjemce je ve vládním sektoru, je následně na příjmovou stranu připočtena dotace ve výši daného výdaje (pouze části, která bude refundována ze zdrojů EU). V konečném důsledku to tedy znamená, že EU příjmy se v systému ESA rovnají EU výdajům a nedochází ke zkreslování salda.

¹ Jako problematické se u této metodiky jeví začátek a konec programového období, kdy v prvním případě je pravděpodobné, že hotovostní příjmy z fondů EU budou nižší než výdaje na příslušné projekty, ve druhém případě je situace opačná a národní metodika bude vykazovat výrazně lepší výsledky hospodaření.

Notifikace vládního deficitu a dluhu

V souladu s nařízením Evropské rady č. 479/2009 předkládá ČR zastoupená Českým statistickým úřadem Evropské komisi zastoupené Eurostatem dvakrát ročně tzv. **Notifikaci vládního deficitu a dluhu** (dále jen „Notifikace“) a to vždy nejpozději k 1. dubnu a 1. říjnu běžného roku. Po odeslání Notifikace jednotlivé země operativně zodpovídají doplňující dotazy Eurostatu k zaslaným datům. Během tohoto dvou až třítydenního období může Eurostat nařídít provedení změn v odeslaných datech. Závěrečným aktem je vydání zprávy Eurostatu k aktuální Notifikaci a zveřejnění finálních dat za roky $t-4$ až $t-1$. V případě závažných zjištěných nedostatků, které se nepodařilo do uzávěrky odstranit, mohou být výsledky příslušné země zveřejněny ze strany Eurostatu s tzv. výhradou.

Produkce sektoru vládních institucí

Sektor vládních institucí rovněž přispívá k růstu hrubého domácího produktu. Vytváří po sektoru nefinančních podniků druhou největší přidanou hodnotu.

Produkce tohoto sektoru představuje přibližně jednu pětinu HDP. Dominantní část samozřejmě tvoří netržní produkce, která dlouhodobě představuje více než 90 % produkce tohoto sektoru. Menší část produkce vstupuje do příjmů jako tržby. Největší část produkce je tvořena subsektorem místních vládních institucí, následována jen velmi těsně subsektorem ústřední vlády. Fondy sociálního zabezpečení se pak na této produkci podílejí naprosto zanedbatelně, což je dáno především tím, že subjekty, kterým zdravotní pojišťovny platí za zdravotnické služby poskytované sektoru domácností, nejsou součástí tohoto subsektoru, a produkce se tak vytváří jinde. Hrubá přidaná hodnota sektoru vládních institucí představuje přibližně dvě třetiny celkové produkce sektoru.

Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí

Kromě součtu přidaných hodnot je možné při odvození příspěvku sektoru vlády k růstu HDP postupovat také prostřednictvím výdajů jednotlivých subjektů. Výdaje na konečnou spotřebu vlády tvoří dlouhodobě přibližně 50 % celkových výdajů vládního sektoru. Jejich hlavními složkami jsou:

- **výdaje na kolektivní spotřebu** (představuje zboží a služby kolektivní spotřeby jako např. obrana),
- **výdaje na individuální spotřebu** (jedná se o platby za zboží a služby, které jsou dále poskytovány domácnostem a mají charakter individuální spotřeby, např. školství, zdravotnictví).

Subsektor fondů sociálního zabezpečení financuje tu část individuální spotřeby, která odpovídá platbám

Český statistický úřad zpracovává data za čtyři uplynulé roky $t-4$ až $t-1$; Ministerstvo financí dodává predikci týkající se běžného roku t . Gestorem používané **metodiky ESA 95** v souladu s platným **manuálem** a současně gestorem **vymezení sektoru vládních institucí**, za něž jsou data předkládána, je Český statistický úřad.

Notifikace obsahuje zejména údaje o výši **vládního deficitu (EDP B.9)** a dluhu pro potřeby **postupu při nadměrném schodku**, metodu výpočtu vládního deficitu a prokázání vazby mezi výší realizovaného salda a změnou stavu dluhu. Notifikační tabulky jsou naplňovány za jednotky **sektoru vládních institucí**.

Jelikož většina produkce tohoto sektoru je netržní, není možné spolehlivě stanovit její cenu. K ocenění se přistupuje na bázi vlastních nákladů, v rámci nichž jsou největšími položkami náhrady zaměstnancům a spotřeba fixního kapitálu. Většina přidané hodnoty tohoto sektoru je přidělena právě zaměstnancům. Tato hodnota představuje cca 2/3 hrubé přidané hodnoty, spotřeba fixního kapitálu potom přibližně 1/3 hrubé přidané hodnoty. Čistý provozní přebytek sektoru se tak může snadno dostat i do záporných hodnot, což pak značí, že jeho samotná produkce nedokáže pokrýt náklady spojené s opotřebením fixního kapitálu a s platy zaměstnanců. Tyto náklady se musí následně hradit z dalších příjmů, kterými tento sektor disponuje (především daně a sociální příspěvky). To je dáno specifickou úlohou sektoru v národním hospodářství.

zdravotnickým zařízením za poskytování služeb domácnostem. Tato položka tvoří stabilně přibližně čtvrtinu výdajů na konečnou spotřebu vlády. Výdaje na kolektivní spotřebu jsou placeny především subsektorem ústřední vlády a v menší míře subsektorem místních vlád. Fondy sociálního zabezpečení se na výdajích na kolektivní spotřebu podílejí zcela zanedbatelně. Poměrně velkou část individuální spotřeby financují rovněž místní vlády, naopak ústřední vláda se na tomto financování podílí jen velmi málo.

Výdaje na konečnou spotřebu vlády tvoří cca pětinu nominálního HDP. Kromě vládní spotřeby vstupuje do výpočtu HDP spotřební metodou i tvorba hrubého kapitálu vládních institucí.

Veřejný sektor

Národní hospodářství je možné rozdělit na **sektor soukromý** a **sektor veřejný** (viz Obrázek 1). Veřejný sektor tvoří takové instituce, „...které jsou rezidenty v daném hospodářství a které jsou kontrolovány vládou...“ (Rada EU, 2011, s. 13). Veřejný sektor se tak skládá ze sektoru vládních institucí a z veřejných korporací. **Veřejné korporace** představují subsektory tržních výrobců ovládané jednotkami vládních institucí, tedy v plném vlastnictví jednotky vládního sektoru nebo s majetkovou účastí umožňující kontrolu.

Konkrétně mezi veřejné korporace patří:

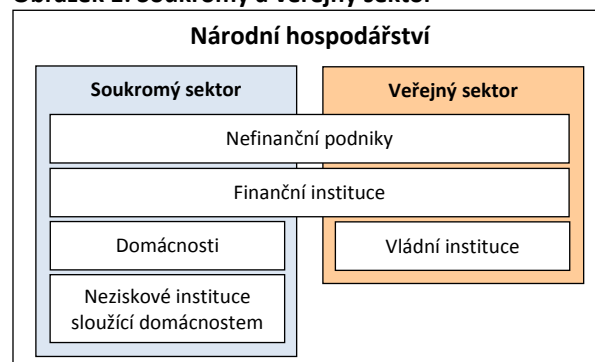
- subsektor veřejných nefinančních podniků (České dráhy, městské dopravní podniky, ČEZ, Česká pošta, apod.),
- jednotky finančních institucí:
  - měnové (Česká národní banka),
  - neměnové (Česká exportní banka, Exportní garanční a pojišťovací společnost, Českomoravská záruční a rozvojová banka, apod.).

Veřejný sektor je tedy širší pojetí než sektor vládních institucí, a pojmy by proto neměly být zaměňovány.

V publikacích Fiskální výhled ČR, Konvergenční program ČR a Makroekonomická predikce ČR hovoříme vždy, není-li výslovně stanoveno jinak, pouze o sektoru vládních institucí.

Bližší informace o hospodaření veřejného sektoru je možné nalézt v **satelitním účtu veřejného sektoru** k ročním národním účtům publikovaným Českým statistickým úřadem.

Obrázek 1: Soukromý a veřejný sektor

Zdroj: Rada EU (2011) a MF ČR.

Institucionální pokrytí sektoru vládních institucí v ČR (GFS 2001 a ESA 95)

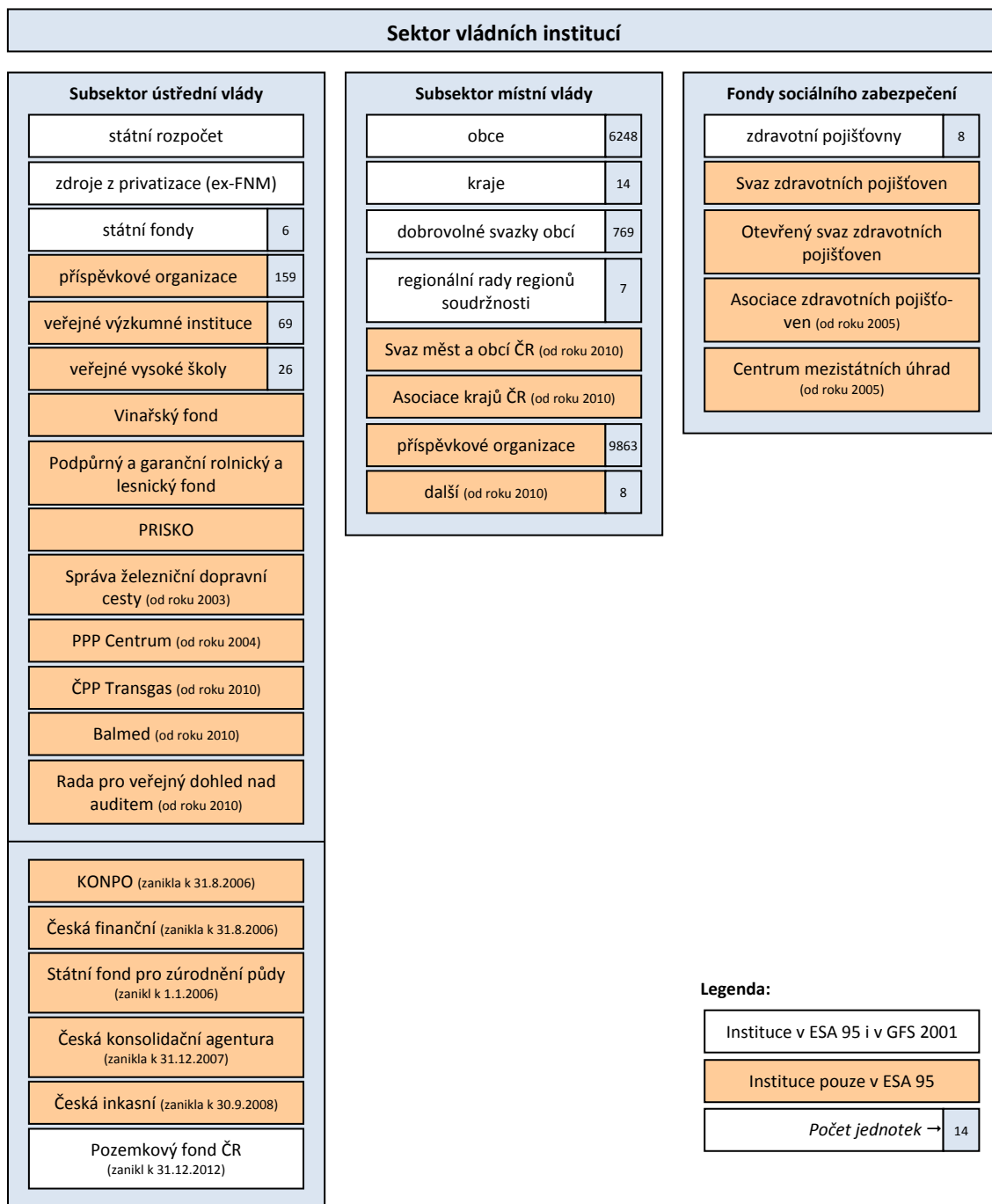
Pravidla pro **vymezení sektoru vládních institucí** jsou mezinárodně harmonizována a jeho složení je průběžně aktualizováno Českým statistickým úřadem v Registru ekonomických subjektů. Institucionální pokrytí sektoru vládních institucí zahrnuje v metodice ESA 95 čtyři základní subsektory: ústřední vládní instituce, státní instituce, místní vládní instituce a fondy sociálního zabezpečení. Jelikož ČR není federativním státem, subsektor státních institucí zde neexistuje, a vládní sektor tak disponuje pouze třemi podkategoriemi.

Obrázek 2 kromě detailního pohledu na strukturu sektoru vládních institucí v ESA 95 v ČR rovněž posky-

tuje vymezení sektoru vládních institucí v metodice GFS 2001. Z obrázku je tak patrné, že pokrytí vládního sektoru v metodice ESA 95 je v ČR v současné době širší. Klasifikace GFS 2001 nezahrnuje vedlejší hospodářskou činnost organizačních složek státu a celou řadu institucí. Na druhou stranu však oproti metodice ESA 95 zahrnuje EU prostředky Národního fondu.

Aby bylo zcela zřejmé, že ve Fiskálním výhledu hovoříme o sektoru vládních institucí v metodice GFS 2001, používáme často zjednodušující termín „**veřejné rozpočty**“.

Obrázek 2: Sektor vládních institucí v ČR (ESA 95 a GFS 2001)

Pozn.: Ex-FNM označuje bývalý Fond národního majetku.
 V metodice GFS 2001 jsou součástí státního rozpočtu i operace Národního fondu.
 Číslo ve světlemodrém rámečku indikuje počet institucí.
 Zdroj: ČSÚ (2012). Úprava a GFS 2001 klasifikace MF ČR.

Vztah mezi deficitem a dluhem (Stock-Flow Adjustment)

Vládní deficit (v terminologii ESA 95 tzv. „čisté výpůjčky“) či přebytek (tzv. „čisté půjčky“) není jediným faktorem, jehož výše determinuje přírůstek či úbytek dluhu v průběhu sledovaného období.

Vyjděme ze skutečnosti, že čisté půjčky/výpůjčky jsou saldem finančního účtu, na kterém jsou zachyceny

pouze změny finančních aktiv a pasiv vlivem transakcí (tj. nikoliv vlivem přecenění a ostatních změn objemu), a navíc v tržní hodnotě.

Do vztahu mezi saldem a změnou dluhových pasiv vlivem transakcí vstupuje též **čistá změna finančních aktiv a ostatních „nedluhových“ pasiv vlivem trans-**

akcí. Mimo jiné se jedná např. o čistou změnu objemu pohledávek a závazků vlivem transakcí, která vyjadřuje rozdíl v hodnotách výsledku hospodaření získaném na hotovostní bázi a akruálním principu, představujícím hlavní pilíř metodiky ESA 95.

Dluhová pasiva se dále upravují o **vliv přecenění** a ostatních změn, které nebyly v rámci finančního účtu uvažovány. Vzhledem ke skutečnosti, že vládní dluh je prezentován v nominálním vyjádření, je též nezbytné zohlednit případné rozdíly v jeho tržní a nominální hodnotě. V případě dat v procentech HDP je nutno

dále uvažovat i **vliv růstu nominálního HDP** na změnu dluhové kvóty.

Ve vztahu mezi výší vládního deficitu a změnou vládního dluhu hrají v neposlední řadě důležitou roli **příjmy z privatizace**. Samotná privatizace totiž nevede k čisté změně finančních aktiv, neboť jedno finanční aktivum (majetkové účasti v privatizovaných společnostech) je při ní směňováno za jiné (oběživo). Získané peněžní prostředky však mohou být používány na financování deficitu bez nutnosti emitovat dluhopisy nebo přijímat nové půjčky, tj. bez zvyšování dluhu.

Zachycení garancí v metodice ESA 95

Garance (záruky) vládního sektoru mohou být poskytnuty jednorázově (např. pro získání určité půjčky, při emisi dluhopisů) nebo se mohou týkat všech závazků. Obecně jsou ale vyloučeny dva případy, které z pohledu národních účtů nepředstavují garanci dluhu **veřejné korporace**:

- je-li jednotka vládního sektoru akcionářem veřejné korporace, a může tak sama být považována za konečného ručitele,
- pokud si vládní sektor vypůjčí na trhu svým jménem se záměrem poskytnout prostředky veřejné korporaci.

Ve většině případů je garance, ať již se týká konkrétní výpůjčky nebo celého dluhu, zaznamenána pouze v podrozvaze dané společnosti. Skutečné uplatnění garance závisí na žádosti dané společnosti, např. když čelí finančním problémům nebo prochází restrukturalizací. Dokud tedy není záruka uplatněna, je na účtech jednotek vládního sektoru vedena jako podmíněný závazek, který nemá vliv na deficit ani na dluh. Je-li ovšem při vstupu společnosti do závazkového vztahu všeobecně známo (např. na základě zákona), že se jednotka vládního sektoru zavazuje splatit dluh místo daného podniku, může být závazek zaznamenán současně jak v rozvaze podniku, tak i v rozvaze vládního sektoru.

V okamžiku **uplatnění záruky** dochází k přenesení závazku na vládu. Toto uplatnění se může týkat buď celého garantovaného dluhu, nebo pouze jeho části. Uplatněním záruky přebírá dluh sektor vládních institucí. Tato částka je zaznamenána na finančním účtu vládního sektoru jako půjčka a v jeho rozvaze. Rovněž je zhoršeno saldo vládního sektoru na položkách:

- **výdajový kapitálový transfer**, který je protizápisem zvýšení závazku (půjčky), a to v celkové výši uplatněné garance,

- **placené úroky**, které jsou rovnoměrně rozloženy do let splatnosti dluhu (viz princip **akrualizace**).

Roční splátky jistiny poté představují pouze finanční transakci (tj. pokles hotovostních aktiv vyrovnaný poklesem závazků), zaznamenanou na finančním účtu vládního sektoru, bez dalšího přímého vlivu na saldo. Splátkou jistiny dochází k postupnému snižování této části dluhu vládního sektoru.

Může se stát, že se vláda v rámci realizace své hospodářské politiky rozhodne určitou půjčku veřejné korporaci (či její část) uhradit, aniž dojde k uplatnění záruky. V tomto případě tedy nedochází k převzetí dluhu. Ten zůstává zaznamenán pouze v rozvaze dané společnosti, která je nadále jediným dlužníkem. Platby tohoto charakteru jsou u vládního sektoru zaznamenány opět jako výdajový kapitálový transfer s dopadem do salda vládního sektoru, nikoli však přímo do dluhu.

Zvláštní případ může nastat v situaci, kdy při splnění určitých podmínek je závazek podniku automaticky považován za závazek vlády. K tomuto případu dochází např. při existenci zákonného zmocnění k vydání dluhu ukládajícího vládě povinnost jeho splacení, dále pokud obsahuje státní rozpočet každoročně explicitní vyjádření splátek nebo je-li dluh podniku systematicky splácen státem. Závazek tohoto charakteru musí být přímo v okamžiku jeho vzniku zaznamenán na finančním účtu a v rozvaze vládního sektoru, nikoli na účtech podniku. Objem závazku je zohledněn ve vládním dluhu a placené úroky jsou zaznamenány **akruálně**. Jakmile jsou prostředky z emise dluhu (přírůstek hotovosti) podniku k dispozici, musí dojít na kapitálovém účtu k zaznamenání kapitálového transferu ve prospěch podniku, jehož prostřednictvím dochází k ovlivnění salda vládního sektoru, a to v celé výši jistiny.

Rozpočtový proces státního rozpočtu

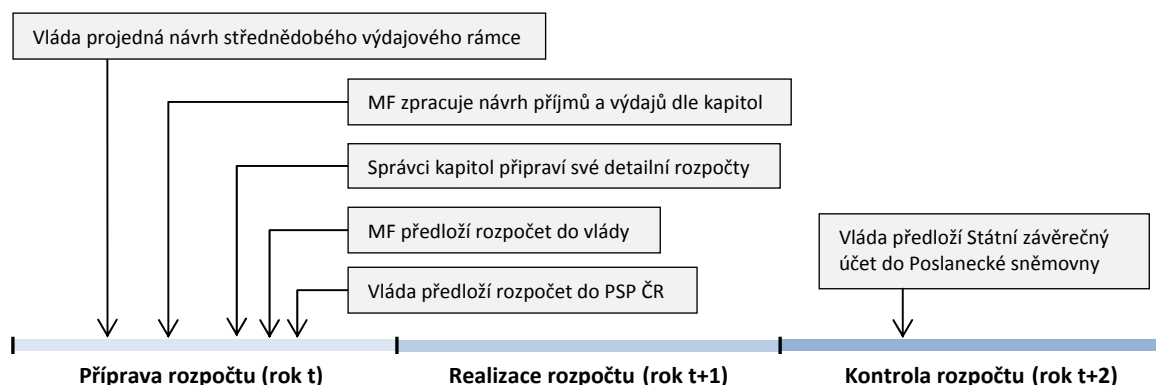
Posloupnost činností při přípravě, schvalování a následně i spravování, monitoringu a kontrole státního rozpočtu označujeme jako rozpočtový proces. Legislativními předpisy, které rozpočtový proces v ČR upravují, jsou především zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a zákon č. 90/1995 Sb. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny.

Návrh státního rozpočtu na nadcházející rok je vždy doplněn o návrh střednědobého výhledu na další dva roky. Vláda do 30. dubna běžného roku projedná navrhované částky **střednědobého výdajového rámce** (SDVR). Na jejich základě připraví MF ČR předběžný návrh příjmů a výdajů v členění podle jednotlivých rozpočtových kapitol, které předloží vládě do 31. května. Po schválení vládou vypracují správci těchto kapitol detailní návrhy rozpočtů na nadcházející rok a návrh příjmů a výdajů pro střednědobý výhled. Termín pro zpracování těchto podkladů je 31. července. Do 31. srpna běžného roku pak MF ČR předkládá návrh zákona o státním rozpočtu na další rok a návrh střednědobého výhledu vládě. Zákon o státním rozpočtu

následně projednává a schvaluje pouze Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, do které předkládá jeho návrh vláda nejpozději 30. září. Státní rozpočet prochází v Poslanecké sněmovně třemi čteními. V prvním jsou projednávány základní parametry rozpočtu (příjmy, výdaje, saldo, způsob jeho financování a vztah státního rozpočtu k rozpočtům místních samospráv), které se po jejich schválení stávají závaznými a nelze je během dalšího projednávání již měnit. V druhém čtení je možno předkládat pozměňovací návrhy, třetí čtení pak slouží především k legislativně-technickým korekcím.

V případě schválení státního rozpočtu se jím v následujícím roce řídí správci jednotlivých kapitol. Rozpočtový proces je zakončen schválením **Státního závěrečného účtu**, který obsahuje zpracované údaje o hospodaření za uplynulý rozpočtový rok. Státní závěrečný účet projednává opět pouze Poslanecká sněmovna, přičemž jeho návrh předkládá MF ČR do 30. dubna. Od počátku do konce tak každý rozpočtový proces probíhá více než dva roky.

Obrázek 3: Schéma rozpočtového procesu státního rozpočtu

Zdroj: MF ČR.

Střednědobý výdajový rámec

Střednědobý výdajový rámec (SDVR) představuje stropy pro nominální objem výdajů státního rozpočtu a státních fondů. Výdajový rámec je součástí **střednědobého výhledu státního rozpočtu** a je stanovován na tři roky dopředu jako rozdíl mezi očekávanými příjmy a cíleným saldem sektoru vládních institucí. Částky výdajového rámce jsou uváděny v národní **metodice fiskálního cílení**.

Schválený výdajový rámec je možné měnit pouze v případech taxativně vymezených **v zákoně č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech**. Mezi tyto případy patří:

- změna rozpočtového určení daní (přerozdělení příjmů mezi státním rozpočtem a místními rozpočty má dopad i na výši výdajů),

- změna očekávané výše výdajů financovaných z fondů EU (stropy by neměly limitovat možnost čerpání EU fondů),
- změna dotačních vztahů mezi státním rozpočtem a státními fondy (rámce jsou schvalovány jako nekonsolidované a změna dotačních vztahů mění jejich výši bez vlivu na výši výdajů po konsolidaci, které jsou rozhodné pro výši salda veřejných rozpočtů)
- a další mimořádné události (např. mimořádně nepřesná makroekonomická predikce, živelní katastrofy apod.).

Pevným fiskálním pravidlem v ČR tedy není dodržování **fiskálního cíle** v podobě salda sektoru vládních institucí v procentech HDP, ale dodržování schváleného vý-

dajového rámce. Důvodem je za prvé skutečnost, že na rozdíl od příjmů, a tedy i salda, má vláda nad výší výdajů státního rozpočtu a státních fondů přímou kontrolu. Za splnění či nesplnění tohoto pravidla je tedy přímo odpovědná. Druhý důvod je ekonomický. Stanovení pevné výše výdajů je v souladu s fungováním automa-

tických fiskálních stabilizátorů a proticyklickým působením fiskální politiky. V případě vyšších než očekávaných příjmů vlivem lepšího než predikovaného ekonomického vývoje dochází ke snížení salda a fiskální restrikci a naopak. Cílení pevné výše salda naproti tomu implikuje procyklické působení fiskální politiky.

Rozdíly mezi metodikou fiskálního cílení a metodikou národních účtů ESA 95

Národní **metodika fiskálního cílení** vychází ze zachycení hospodaření státního rozpočtu a rozpočtů státních fondů na peněžní bázi. Toto hospodaření je pro účely fiskálního cílení:

- očištěno o finanční operace, které jsou sice peněžním příjmem nebo výdajem, ale ekonomicky nepředstavují změnu aktiv (např. příjmy z privatizace, poskytnuté půjčky a jejich splátky); tato úprava platila do konce roku 2013,
- očištěno o dotace transformačním institucím s cílem vyloučit jednorázové transakce (např. úhrada minulých transformačních nákladů),
- upraveno o toky z fondů EU a z finančních mechanismů (přiblížení výsledků metodice ESA 95).

Hlavní rozdíly mezi fiskálním cílem v metodice fiskálního cílení a saldem podle ESA 95 jsou tedy následující:

- rozdíly mezi hotovostním a akruálním principem (časový posun mezi vznikem závazku nebo pohledávky a odpovídajícím hotovostním tokem),
- rozdíly z odlišného pokrytí (národní fiskální cíl zahrnuje saldo pouze vybraných částí vládního sektoru) a

- ostatní rozdíly v klasifikaci (např. odpuštění nedobytných pohledávek, které jsou akruálním nákladem, nikoliv však hotovostním výdajem atd.).

Nabízí se otázka, proč jsou fiskální cíle stanovovány jako specificky vymezené saldo veřejných rozpočtů, když všeobecně nejpoužívanějším indikátorem pro hodnocení hospodaření vládního sektoru je saldo podle metodiky ESA 95. Hlavním důvodem je zajištění přímé vazby mezi metodikou fiskálního cílení a metodikou sestavování státního rozpočtu, nejprve ve fázi odvození parametrů státního rozpočtu a jeho výhledu od fiskálního cíle (výdajové limity rozpočtu a státních fondů) a následně ve fázi vyhodnocení plnění cílů. Při stanovení cíle v metodice fiskálního cílení je možné jednoznačně vyhodnotit, jakým dílem přispěla ke splnění či nesplnění cílů politika vlády (výsledek státního rozpočtu a státních fondů, které má pod přímou kontrolou) a do jaké míry se jednalo o špatný předpoklad o hospodaření ostatních složek veřejných rozpočtů, případně nenaplnění predikce příjmů.

Maastrichtská konvergenční kritéria

Vstupem do EU se daný stát zavazuje v budoucnu přistoupit do Hospodářské a měnové unie, tedy vzdát se své národní měny a měnové politiky a přijmout společnou měnu euro. K tomu, aby mohl daný stát euro přijmout, musí splnit celkem pět „nominálních“ podmínek, kterým se říká **Maastrichtská konvergenční kritéria**. Jedná se o následující kritéria:

- 1) **Inflační kritérium:** míra roční inflace nesmí překročit o víc než 1,5 procentního bodu průměr míry inflace ve třech neúspěšnějších zemích.
- 2) **Kurzové kritérium:** měnový kurz nesmí vybočit ze stanoveného flukтуаčního pásma (z původních $\pm 2,25\%$ a $\pm 6\%$ od srpna 1993 na $\pm 15\%$).
- 3) **Úrokové kritérium:** průměrná roční dlouhodobá úroková míra nesmí překročit o více než 2 pro-

centní body sazby ve třech cenově nejstabilnějších zemích.

- 4) **Kritérium dluhu:** poměr dluhu vládního sektoru k HDP musí být menší než „kritická“ mez 60 %, případně se uspokojivě k této hranici blížit.
- 5) **Kritérium deficitu:** výše plánovaného nebo skutečného schodku vládního sektoru nesmí překročit kritickou mez 3 % HDP (případně se k této hranici uspokojivě blíží nebo byla hranice překročena jen výjimečně).

Vymezení vládního sektoru u maastrichtského kritéria a definice deficitu a dluhu jsou stejné jako u **Paktu stability a růstu**. Jedná se tedy o **čisté výpůjčky sektoru vládních institucí včetně úrokových derivátů**.

Pakt stability a růstu (Stability and Growth Pact, SGP)

Pakt stability a růstu (Stability and Growth Pact, SGP) je závazný rámec pro koordinaci národních fiskálních politik v rámci Evropské unie, především pak pro země se společnou měnou euro. Smyslem jeho zavedení

bylo zajištění zdravých veřejných financí, jakožto klíčového prvku pro fungování měnové unie. Jeho funkce koordinační a monitorovací byla v novém tisíciletí ještě

posílena. Pakt stability a růstu má dvě větve (části), preventivní a sankční.

Preventivní větev

Členské státy mají povinnost předkládat programy stability nebo konvergenční programy. Ty první předkládají členské státy eurozóny, ty druhé členové EU s derogací, tedy země EU, které mají závazek přijmout euro v budoucnu (tj. i ČR). Jde o strategické dokumenty, kde jsou popsány cíle a prostředky hospodářské politiky v horizontu následujících 3–5 let v oblasti makroekonomické, fiskální a strukturálních politik. Od členských států je vyžadováno především dosažení minimálního fiskálního úsilí a dodržování výdajového, bilančního a dluhového pravidla (viz hesla dále). Evropská komise tyto programy hodnotí a Rada EU k nim přijímá stanovisko. Pokud u země hrozí nedodržení stanovených cílů, může Evropská komise doporučit Radě EU vydat napomenutí a posléze i navrhnout doporučení.

Sankční větev

Pokud členský stát nadále neplní stanovené cíle a překročí hranici deficitu sektoru vládních institucí 3 % HDP, popřípadě vykazuje nadměrný dluh, může na

návrh Evropské komise Rada ministrů hospodářství a financí s danou zemí zahájit **postup při nadměrném schodku**.

Reformy Paktu stability a růstu

V důsledku stárnutí populace je od reformy Paktu stability a růstu v roce 2005 zvýšený důraz i na hodnocení dlouhodobé **udržitelnosti veřejných financí**. Výsledky dlouhodobých projekcí Evropské komise, vytvořených ve spolupráci s členskými státy, jsou rovněž kritériem hodnocení programů stability, resp. konvergenčních programů.

V roce 2011 pak došlo v reakci na celosvětovou finanční krizi, hospodářskou recesi a dluhovou krizi zemí eurozóny k další významné reformě, jejímž cílem bylo zesílit dohled nad dodržováním střednědobých fiskálních cílů u členských států EU. Právě pro tento účel tak bylo schváleno výdajové pravidlo a posílena úloha pravidla dluhového.

Lze tedy shrnout, že v rámci Paktu stability a růstu se hodnotí krátkodobý vývoj veřejných financí (překročení hranice deficitu 3 % HDP a dluhu 60 % HDP), **střednědobý rozpočtový** cíl včetně minimálního fiskálního úsilí i dlouhodobé cíle.

Cyklicky očištěné saldo

K odhadu pozice ekonomiky v hospodářském cyklu a následnému přizpůsobení fiskální politiky slouží cyklické očišťování salda sektoru vládních institucí. Celkové saldo bez cyklické složky se nazývá **cyklicky očištěné saldo**.

Při odhadu cyklické složky vychází MF ČR z **metody OECD** (Girouard a André, 2005). Očištění salda o cyklickou složku probíhá ve dvou krocích. Nejprve je odhadnut potenciální produkt, pro nějž MF ČR využívá dvoufaktorovou Cobb-Douglasovu produkční funkci s konstantními výnosy z rozsahu. Potenciální produkt je specifikován na základě vývoje pracovní síly (vyhlazené klouzavým průměrem přes šest čtvrtletí), aktuální (nevyhlazené) zásoby fyzického kapitálu v ekonomice a trendové produktivity výrobních faktorů vyhlazené Hodrick-Prescottovým filtrem. Rozdílem reálného a potenciálního produktu je produkční mezera, která určuje cyklickou pozici ekonomiky.

Druhým krokem je u položek citlivých na cyklický vývoj hospodářství výpočet jejich cyklických složek. Jako položky citlivé na cyklický vývoj ekonomiky jsou brány:

- daň z příjmů fyzických osob,
- daň z příjmů právnických osob,
- příspěvky na sociální zabezpečení,
- daň z přidané hodnoty,
- spotřební daně,
- dovozní cla a
- u výdajů pouze dávky v nezaměstnanosti.

Cyklicky senzitivní položky jsou potom pomocí elasticit očištěny o vliv cyklu. Odhad elasticit k produkční mezeře byl určen nejprve jako elasticita cyklicky senzitivní položky vzhledem k makroekonomické základně a dále jako odhad elasticity dané makroekonomické základny vzhledem k produkční mezeře. Výsledky odhadů udává Tabulka 2.

Elasticity jsou dány fixně a jsou převzaty ze zmíněné studie Girouard a André (2005), kromě elasticity daně z příjmů fyzických osob po roce 2007, kdy byla omezena statutární progresivita této daně. Od této doby používá MF ČR celkovou elasticitu rovnu jedné (blíže viz MF ČR, 2009).

Cyklickou složku uvedených položek vypočítáme jako součin produkční mezery, elasticity jednotlivých položek a podílu těchto položek na HDP. Cyklicky očištěné saldo je pak rozdílem celkového salda vládních institucí a cyklické složky.

Alternativním způsobem cyklického očišťování je využití **metody ESCB** (Bouthevillain *et al.*, 2001). Metoda ESCB modeluje cyklické chování citlivých položek vládních příjmů a výdajů vzhledem k příslušným makroekonomickým bázím a jejich specifickému cyklickému vývoji. Těmito bázemi jsou spotřeba domácností pro daň z přidané hodnoty a spotřební daně, mzdy a platy v soukromém sektoru pro daň z příjmů fyzických osob a příspěvky na sociální zabezpečení, čistý provozní

přebytek pro daň z příjmů právnických osob a nezaměstnanost pro dávky v nezaměstnanosti.

Elasticity položek vzhledem k příslušným bázím jsou odhadovány pomocí jednoduché lineární regrese, přičemž položky jsou očištěny o dopady diskrečních opatření. Výjimkou jsou elasticity výnosu spotřebních daní vzhledem ke spotřebě domácností a daně z příjmů právnických osob vzhledem k čistému provoznímu přebytku, které jsou stanoveny expertním odhadem. Hodnoty elasticit udává Tabulka 2.

U metody ESCB je pro výpočet cyklické složky jednotlivých rozpočtových agregátů nezbytné určit cyklické chování makroekonomických bází. Cyklická část makroekonomické báze se stanoví jako rozdíl mezi skutečnou výší báze a jejím trendovým vývojem, který je vypočítán vyhlazením příslušné časové řady Hodrick-Prescottovým filtrem.

Cyklickou složku citlivých položek pak vypočítáme jako součin cyklické části makroekonomické báze, elasticity jednotlivých položek k příslušné bázi a podílu těchto položek na HDP.

Tabulka 2: Elasticity cyklicky citlivých položek (metoda OECD a metoda ESCB)

Cyklicky senzitivní položky	Metoda OECD	Metoda ESCB	
	Elasticita k produkční mezeře	Makroekonomická báze	Elasticita k makroek. bázi
Daň z přidané hodnoty	1,0	Spotřeba domácností	1,2
Spotřební daně	1,0	Spotřeba domácností	1,0
Daň z příjmů právnických osob	1,4	Čistý provozní přebytek	1,0
Daň z příjmů fyzických osob	1,0 ^{*)}	Mzdy a platy	1,2
Pojistné na sociální zabezpečení	0,8	Mzdy a platy	1,0
Dávky v nezaměstnanosti	-3,3	Nezaměstnanost	0,8

Pozn.: *) Elasticita daně z příjmů fyzických osob vzhledem k produkční mezeře byla do roku 2008 1,2 %.

Zdroj: Elasticity OECD: Girouard a André (2005). Elasticita u daně z příjmů fyzických osob vzhledem k produkční mezeře po roce 2007: MF ČR. Elasticity vzhledem makroekonomickým bázím u metody ESCB: MF ČR.

Strukturální saldo

V řadě ekonomických textů se pojem strukturální saldo bere jako synonymum pojmu cyklicky očištěné saldo. Takové pojetí je však zjednodušující. Pokud bychom skutečné saldo vládního sektoru očistili jen o vliv hospodářského cyklu, získali bychom **cyklicky očištěné saldo**. Vezmeme-li cyklicky očištěné saldo a odečteme-li od něj položky, které mají charakter **jednorázových či přechodných operací**, dostáváme tzv. **strukturální saldo**. Změna strukturálního salda mezi dvěma časovými okamžiky se nazývá **fiskální úsilí** (fiscal effort), které poměřuje velikost diskrečních opatření a indikuje expanzivní či restriktivní fiskální politiku.

Rovněž je možné přistoupit ke korekci strukturální bilance o úrokové výdaje (**primární strukturální bilance**). Fiskální úsilí z takto vypočtených strukturálních sald potom lépe vyjadřuje velikost aktivních opatření vlády, jelikož není zatíženo výdajovými položkami, které jsou v krátkém období obtížně ovlivnitelné.

K vyhodnocování opatření u postupu při nadměrném schodku slouží Evropské komisi od roku 2013 upravené fiskální úsilí (EK, 2013). Hodnoty fiskálního úsilí se v tomto případě očišťují o dopady změny růstu potenciálního produktu, dopady změn struktury ekonomického růstu a další vlivy na příjmy sektoru vládních institucí.

Jednorázové a přechodné operace (One-off and Temporary Measures)

Jako jednorázové a přechodné operace jsou klasifikována taková opatření, která mají pouze dočasný dopad do rozpočtů sektoru vládních institucí. Tato opatření tedy nemění budoucí strukturu příjmů nebo výdajů vládního sektoru a není s nimi kalkulováno při posuzování nastavení směru fiskální politiky. Z tohoto důvodu je při výpočtu strukturálního salda jejich vliv odečítán.

Vedle přechodného vlivu na fiskální pozici je pro tyto operace mnohdy charakteristická neopakovanost a rovněž fakt, že často vyplývají z událostí mimo přímou kontrolu vlády. Vzhledem k jejich rozmanité povaze

nelze sestavit úplný výčet jednorázových a přechodných operací. Jako příklad je možno uvést změny v příjmech či výdajích, které jsou důsledkem soudního rozhodnutí (resp. rozhodnutí arbitrážního tribunálu), prodeje nefinančních aktiv (nejznámějším příkladem je prodej licencí frekvencí mobilním operátorům či prodej emisních povolenek) nebo náklady na odstraňování důsledků živelních pohrom. Dalším příkladem je finanční vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi (ve výši 1,5 % HDP).

Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v Hospodářské a měnové unii

Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v Hospodářské a měnové unii rozšiřuje koordinaci hospodářských politik v eurozóně. Její těžiště spočívá v dalším posílení fiskální disciplíny takzvaným **Rozpočtovým paktem** (Fiscal Compact). Zatímco **Pakt stability a růstu** upevňuje fiskální dohled na úrovni sekundární legislativy EU, Rozpočtový pakt vyžaduje přenesení (na úrovni EU již z velké části platných) fiskálních pravidel do vnitrostátních právních řádů signatářských zemí. Nejlépe na úroveň ústavních zákonů by tak měla být promítnuta tato dvě stěžejní pravidla:

- povinnost dosahovat vyrovnaných či přebytkových rozpočtů, přičemž toto pravidlo je považováno za splněné, pokud strukturální saldo odpovídá stanovenému **střednědobému rozpočtovému cíli (MTO)** a současně nepřesahuje hodnotu 0,5 % HDP. V případě, že daný stát dosahuje dluhu vládních institucí výrazně nižšího než 60 % a jeho rizika pro dlouhodobou udržitelnost veřejných financí jsou nízká, může být strukturální schodek vyšší, maximálně však 1 % HDP.
- automatický mechanismus nápravy, který se aktivuje v případě, že se smluvní strany odchýlí od

střednědobého rozpočtového cíle či od cesty k jeho postupnému dosažení. Podstatou mechanismu je implementace předem stanovených opatření k nápravě. Cílem je, aby spouštění těchto nápravných mechanismů nezáviselo na *ad hoc* rozhodnutích politiků, ale aby mělo automatický a závazný charakter, a vytvářelo tím jasná pravidla při sestavování rozpočtů.

Rozpočtový pakt tedy částečně přesunuje zodpovědnost za kontrolu fiskální politiky a dodržování stanovených limitů, která byla doposud výhradně na úrovni EU, na jednotlivé členské státy. Na rozdíl od **Paktu stability a růstu** není tato smlouva součástí právního rámce EU, ale jedná se o mezinárodní smlouvu, ke které se prozatím připojilo 25 států EU. Povinnosti vyplývající ze smlouvy jsou navíc závazné pouze pro členy eurozóny. Ostatní signatářské země budou vázány smlouvou až v okamžiku přijetí společné měny, případně v okamžiku, kdy se k vybraným ustanovením úmluvy samy dobrovolně přihlásí.

Střednědobý rozpočtový cíl (Medium-Term Objective, MTO)

Dle **Paktu stability a růstu** má každá země EU svůj střednědobý rozpočtový cíl (Medium-Term Objective, MTO). Ten je vyjadřován ve **strukturálním saldu** a odráží jak růstový potenciál dané země, tak její úroveň zadlužení. Dodržování střednědobých cílů by mělo členským státům umožnit zachování dostatečné rezervy vůči referenční hodnotě schodku ve výši 3 % HDP během normálních cyklických výkyvů, zabezpečit postupné kroky směrem k udržitelnosti a umožnit prostor pro případné potřebné rozpočtové operace.

Střednědobý rozpočtový cíl se stanovuje každé tři roky, případně tehdy, pokud je prováděna strukturální reforma s výrazným fiskálním dopadem. Postup jeho výpočtu je určen prováděcím dokumentem **Code of Conduct (EK, 2012a)**.

Pro členy eurozóny a státy, které se účastní ERM II platí, že se jejich střednědobý rozpočtový cíl musí pohybovat mezi -1 % HDP a vyrovnaným nebo přebytkovým stavem. U zemí, jejichž dluh přesahuje 60 % HDP, je střednědobý rozpočtový cíl konstruován tak, aby jeho naplňování zároveň přispívalo k přijatelné redukci celkového zadlužení (úsilí redukce dluhu, debt-reduction effort). Střednědobý rozpočtový cíl jednotlivých zemí musí navíc zohledňovat i tzv. implicitní závazky, tedy dlouhodobé závazky veřejných financí především v podobě budoucích nákladů na výplatu starobních důchodů a jiných výdajů závisících na měnící se věkové struktuře populace.

Střednědobý rozpočtový cíl pro Českou republiku je v současnosti stanoven na úrovni -1 % HDP.

Minimální fiskální úsilí (Minimum Fiscal Effort)

Pakt stability a růstu stanovuje, že než členské země dosáhnou svého **střednědobého rozpočtového cíle**, musejí konsolidovat své veřejné rozpočty a zlepšovat svou fiskální pozici minimálně o půl procenta HDP ročně (zlepšení se týká **strukturálního salda**). V hospodářsky dobrých časech se členské státy musí snažit konsolidovat více, a vytvářet si tak rezervu na časy horší. Jakékoliv příjmy nad rámec očekávání by měly být použity na snížení deficitu. Odklon od této cesty k střednědobému fiskálnímu cíli je možný pouze teh-

dy, jsou-li prováděny zásadní strukturální reformy (např. důchodová), které sice přinášejí okamžité negativní dopady, ovšem z dlouhodobého hlediska zlepšují stav veřejných financí.

Země, které již svého střednědobého cíle dosáhly, by měly nechat působit automatické stabilizátory a vyvarovat se procyklických politik – tj. především snižování daní a zvyšování vládních výdajů v době cyklického vzestupu.

Výdajové pravidlo Paktu stability a růstu

Výdajové pravidlo Paktu stability a růstu (Expenditure Benchmark) je založeno na srovnání meziročního tempa růstu reálných výdajů vládního sektoru (tyto výdaje jsou očištěny o výdaje na úroky, výdaje na programy Evropské unie plně kompenzované příjmy z prostředků EU a o nediskreční změny výdajů na dávky v nezaměstnanosti) a střednědobého tempa růstu potenciálního produktu. Střednědobý růst potenciálního produktu slouží jako referenční hranice. Míra růstu potenciálního HDP je stanovena Evropskou komisí pro každý členský stát vždy na 3 roky dopředu. Pro všechny členské státy platí povinnost, že míra

růstu výdajů nesmí v jednotlivých letech přesahovat referenční střednědobé tempo růstu potenciálního produktu (pokud ovšem není toto překročení plně kompenzováno diskrečními opatřeními, která by zvyšovala příjmy).

Zemím, které ještě nedosáhly svého **střednědobého rozpočtového cíle**, je referenční hodnota pro povolený růst výdajů snížena v takové míře, aby bylo zajištěno jeho postupné dosažení.

Dluhové pravidlo Paktu stability a růstu

Pakt stability a růstu stanovuje pro země, jejichž vládní dluh v poměru k HDP přesahuje hranici 60 %, povinnost snižovat míru zadlužení uspokojivým tempem. Toto tempo je odvislé od úrovně zadlužení a jeho vývoje v uplynulých třech letech, přičemž maximální přípustná úroveň dluhu v aktuálním roce je definována následujícím vzorcem:

$$dd_t = 60\% + \frac{1}{3} \sum_{i=1}^3 (d_{t-i} - 60\%) \cdot 0,95^i$$

kde d_t je poměr dluhu k HDP a dd_t je jeho maximální přípustná úroveň v roce t .

Požadavek týkající se kritéria dluhu se považuje za splněný i v případě, když v aktuálním roce sice poměr dluhu k HDP přesahuje povolenou hranici dd_t , ale dle předpovědi Komise bude této hodnoty dosaženo během následujících dvou let.

Postup při nadměrném schodku není zahájen s konkrétním státem, pokud je nedostatečné tempo redukce dluhu způsobeno výrazným hospodářským poklesem.

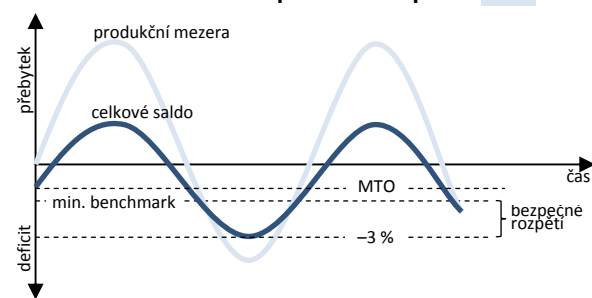
Bezpečné rozpětí (Safety Margin)

Pro případ nepříznivého ekonomického vývoje si členské země EU stanovily tzv. **bezpečné rozpětí** od referenční 3% hranice. Ta představuje „polštář“, jehož respektování by mělo zajistit, aby ani v době standardního ekonomického poklesu nedocházelo k deficitům vyšším než 3 % HDP. Pro ČR je tato mezera vypočtena (EK, 2012c) na 1,5 % HDP. Z toho vyplývá, že maximální hranice rozpočtového deficitu (minimum benchmark), který zaručí, že ČR nepřekročí 3% limit, je 1,5 % HDP.

Pokud některý členský stát tyto zásady neplní nebo pokud byla identifikována významná odchylka od střednědobého cíle či od cesty k jeho dosažení, může Rada v každoročním hodnocení adresovat doporučení,

na co by se měl dotýčný stát zaměřit (tzv. včasné varování).

Obrázek 4: Ilustrace bezpečného rozpětí a MTO

Zdroj: EK (2006). Úprava MF ČR.

Postup při nadměrném schodku (Excessive Deficit Procedure, EDP)

Pokud členský stát EU překročí hranici deficitu sektoru vládních institucí 3 % HDP, resp. nedosahuje dostatečného tempa při snižování svého dluhu, který je vyšší než 60 % HDP, je s ním zahájen tzv. **postup při nadměrném schodku** (Excessive Deficit Procedure, EDP). Výjimku tvoří případy, kdy je nadměrná hodnota defi-

citu (resp. dluhu) pouze dočasná, způsobena nepříznivým (cyklickým) ekonomickým vývojem. Za nepříznivý ekonomický vývoj je přitom považován meziroční pokles HDP, popř. kumulovaná ztráta ekonomického výkonu během dlouhého období velmi nízkého růstu HDP v poměru k jeho potenciálu.

S Českou republikou bylo EDP zahájeno velmi krátce po vstupu do EU v roce 2004 a vzhledem k zvláštním okolnostem (transformující se země) dostala na odstranění nadměrných deficitů čtyři roky. V červnu 2008 došlo k ukončení EDP, avšak 2. prosince 2009, po propadu salda, bylo zahájeno znovu. ČR má nadměrný schodek odstranit do konce roku 2013. Standardní postup je ovšem odlišný. Obvykle musí být nadměrný schodek odstraněn v roce následujícím po roce jeho zjištění.

Samotné sankce pro danou zemi se liší podle toho, zda je země v EMU či nikoliv. Při zahájení EDP Rada nejprve vydá doporučení a členská země má šest měsíců na to, aby předložila opatření, která povedou k odstranění schodku. Nejsou-li opatření účinná nebo dostatečně implementována, může Rada vydat další výzvu, v níž budou specifikovány konkrétní kroky, které by měla daná země podniknout za účelem nápravy situace. Zároveň může dojít k tzv. **prohloubenému rozpočtovému dohledu**, kdy je členský stát povinen informovat pravidelně dle předem dohodnutého harmonogramu. Pokud ani poté členský stát doporučení neplní, může Rada uvalit sankce. Tyto sankce jsou pak v každém následujícím roce revidová-

ny podle toho, do jaké míry členský stát plní doporučení vydaná Radou EU. Sankce pro členy EMU jsou:

- finanční sankce ve výši 0,2–0,5 % HDP země v závislosti na závažnosti porušení dohody;
- Rada může požadovat složení určité návratné zálohy;
- členský stát může být vyzván, aby před vydáním dluhopisů zveřejnil veškeré údaje o této emisi;
- Evropská investiční banka může být vyzvána, aby změnila svojí výpůjční politiku vůči této zemi.

Pro členské státy mimo eurozónu je konečná fáze odlišná, nepodléhají totiž prohloubenému rozpočtovému dohledu. Sankcí bylo do konce roku 2012 rozhodnutí o pozastavení (respektive omezení) čerpání prostředků z Fondu soudržnosti, od začátku roku 2014 je sankcí pozastavení prostředků jak z Fondu soudržnosti, tak i ze strukturálních fondů EU.

Pro úspěšné ukončení EDP je důležité odstranit nadměrný deficit důvěryhodným a udržitelným způsobem. Nemůže se tedy jednat o jednorázová a nesystematická opatření. Hodnotí se také očekávaný budoucí vývoj a fiskální strategie.

Saldo pro účely postupu při nadměrném schodku

V systému národních účtů ESA 95 nalezneme saldo jako **schopnost/potřebu financování** (čili jako přebytek/deficit). V systému národních účtů má toto saldo kód B.9. Naproti tomu saldo pro účely postupu při nadměrném schodku (kód EDP B.9) upravuje saldo z národních účtů o úrokové deriváty na zajišťující výdajové úroky.

Saldo pro účely postupu při nadměrném schodku je možné nazvat původním saldem, protože jsou použity takové úrokové výdaje, které by musely být zaplacené v případě, že bychom se nezajistili úrokovými deriváty (swapy, Forward Rate Agreement).

Indikátory fiskální udržitelnosti

Koncept fiskální udržitelnosti je obecně nejednoznačný, což vyžaduje, aby byla fiskální udržitelnost definována sama o sobě. Evropská komise (2012b) pro uchopení konceptu fiskální udržitelnosti používá tři hlavní indikátory, tzv. S0, S1 a S2. Jejich výsledky včetně metodiky publikuje v pravidelné Zprávě o udržitelnosti (**Sustainability Report**). Tyto indikátory využívají informace z dlouhodobých projekcí s konzistentní a porovnatelnou metodikou a předpoklady. Dlouhodobé projekce vycházejí z demografických a makroekonomických předpokladů, které vytváří Evropská komise a projekce se týkají výdajů na penze, zdravotnictví, dlouhodobou péči, vzdělávání a na dávky v nezaměstnanosti.

Indikátor S0 je tzv. indikátorem včasného varování, který má odhalit fiskální rizika pro krátkodobý horizont (nadcházející rok) vycházející z fiskální oblasti, finanční oblasti a konkurenceschopnosti ekonomiky.

Permanentní fiskální konsolidace S1 vyjadřuje, o kolik procent HDP je nutno trvale (od daného roku) zvýšit daně (příjmy) nebo snížit výdaje, aby vládní dluh v roce 2030 činil 60 % HDP.

Indikátor S1 lze vypočítat dle následujícího vzorce:

$$S1 = r_t D_{t0} - PB_{t0} - \frac{\sum_{i=t0+1}^T \frac{\Delta PI_i}{(1+r_i)^{i-t0}}}{\sum_{i=t0+1}^T \frac{1}{(1+r_i)^{i-t0}}} + \frac{r_t (D_{t0} - D_T)}{(1+r_t)^{T-t0} - 1} - \frac{\sum_{i=t0+1}^T \frac{\Delta PB(\text{ageing})_i}{(1+r_i)^{i-t0}}}{\sum_{i=t0+1}^T \frac{1}{(1+r_i)^{i-t0}}}$$

kde pro aktuální rok t , rok předcházející dlouhodobé projekci t_0 a jakýkoliv zvolený rok T je D_t podíl dluhu na HDP, PB_t primární strukturální saldo, r_t rozdíl mezi nominální úrokovou mírou a nominálním růstem HDP, PI_t je důchod z vlastnictví a $PB(\text{ageing})_t$ je primární strukturální saldo z titulu stárnutí.

Permanentní fiskální konsolidace S2 vyjadřuje, o kolik procent HDP je nutno trvale (od daného roku) zvýšit daně nebo snížit výdaje, aby zůstal vládní sektor solventní v nekonečném časovém horizontu (tj. bylo splněno intertemporální rozpočtové omezení). Tento indikátor lze vypočítat dle následujícího vzorce, jenž používá stejné proměnné jako indikátor S1:

$$S2 = r_t D_{t0} - PB_{t0} - r_t \sum_{t=t0+1}^{\infty} \frac{\Delta PI_{t0}}{(1+r_t)^{t-t0}} - r_t \sum_{t=t0+1}^{\infty} \frac{\Delta PB(\text{ageing})_t}{(1+r_t)^{t-t0}}$$

Změna primárního salda se dělí na změnu primárního salda z titulu stárnutí populace (*PB ageing*) a z titulu změny v důchodu z majetku (*PI*):

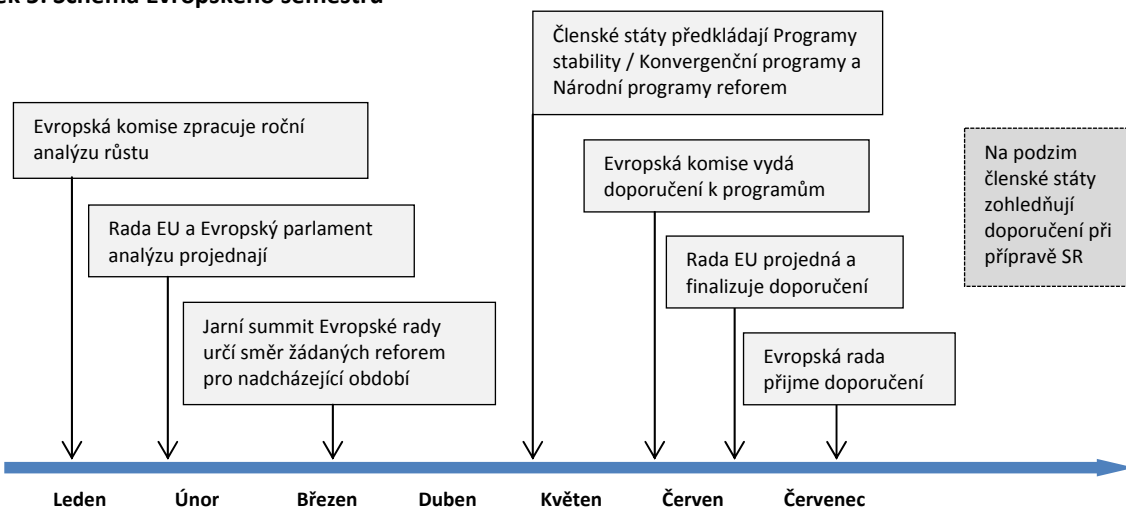
$$\Delta PB_t = \Delta PB(\text{ageing})_t + \Delta PI_t$$

Evropský semestr

Evropský semestr vznikl v reakci na významný nárůst rozpočtových nerovnováh v členských zemích EU. Jeho cílem je zajistit užší koordinaci hospodářských a fiskálních politik jednotlivých zemí a tím přispět k dodržování pravidel **Paktu stability a růstu** a předpokladů strategie Evropa 2020. Cyklus Evropského semestru (viz Obrázek 5) začíná v lednu, kdy jsou Evropskou komisí prezentovány růstové předpoklady, popřípadě potenciální rizika pro členské země. Tyto

jsou následně zohledněny při přípravě konvergenčních programů a programů stability, které jsou jednotlivé státy povinné předložit do konce dubna. Evropská komise programy hodnotí a vydává doporučení členským státům, přičemž tato doporučení by měla být zapracována do národních rozpočtů na nadcházející rok. Stěžejní změnou, kterou Evropský semestr přináší je právě předřazení těchto programů na počátek rozpočtových procesů.

Obrázek 5: Schéma Evropského semestru

Zdroj: MF ČR.

Použitá literatura

- Bouthevillain, C., Cour-Thimann, P., Van den Dool, G., De Cos, P.H., Langenus, G., Mohr, M.F., Momigliano, S., Tujula, M. (2001): Cyclically Adjusted Budget Balances: An Alternative Approach. Frankfurt nad Mohanem, září 2001, ECB working paper No. 77.
- ČSÚ (2000): Evropský systém účtů ESA 1995. Český statistický úřad, Praha, květen 2000, <http://apl.czso.cz/nufile/ESA95_cz.pdf>.
- ČSÚ (2013): Registr ekonomických subjektů. Český statistický úřad, Praha, 4. října 2013, <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/registr_ekonomickych_subjektu>.
- EK (2006): Public Finance in EMU – 2006. Evropská komise, Brusel, 2006, European Economy No. 3, <http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication423_en.pdf>.
- EK (2012a): Specifications on the implementation of the Stability and Growth Pact and guidelines on the format and content of stability and convergence programmes, 24.1.2012, <http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/coc/code_of_conduct_en.pdf>
- EK (2012b): 2012 Sustainability Report. Evropská komise, Brusel, 2012, European Economy No. 8, <http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-8_en.pdf>.
- EK (2012c): The 2012 Update of the Minimum Medium-Term Objectives. Note for the Alternates of the Economic and Financial Committee. Evropská komise, Brusel, duben 2012.
- EK (2013): 2013 Report on Public Finances in EMU. Evropská komise, Brusel, červenec 2013, European Economy No. 4, <http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2013/pdf/ee-2013-4.pdf>.
- Eurostat (2002): European System of Accounts 1995 – Manual on Government Deficit and Debt. Eurostat, Lucemburk, 2002, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/Annexes/naga_a_esms_an1.pdf>.
- Eurostat (2010): Manual on Government Deficit and Debt. Eurostat, Lucemburk, 2010, Economy and finance: Methodologies and working papers, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-09-017/EN/KS-RA-09-017-EN.pdf>.
- Girouard, N., André, Ch. (2005): Measuring Cyclically-adjusted Budget Balances for OECD Countries. Paříž, OECD working paper No. 21/2005.
- IMF (1986): A Manual on Government Finance Statistics. Mezinárodní měnový fond, Washington 1986. <<http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfs/manual/1986/eng/index.htm>>.
- IMF (2001): Government Finance Statistics Manual 2001. Mezinárodní měnový fond, Washington 2001. <<http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfs/manual/pdf/all.pdf>>.
- MF ČR (2009): Fiskální výhled ČR (květen 2009). Ministerstvo financí ČR, Praha, květen 2009, <http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Makro-fiskalni-vyhled_2009-Q1_Komentar-k-fiskalnim-vyhledum.pdf>.
- MF ČR (2010): Fiskální výhled ČR (říjen 2010). Ministerstvo financí ČR, Praha, říjen 2010. <http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Makro-fiskalni-vyhled_2010-Q2_komplet-ke-stazeni.pdf>.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1175/2011 ze dne 16. listopadu 2011, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik.
- Nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik.
- Nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku.
- Nařízení Rady (ES) č. 1055/2005 ze dne 27. června 2005, kterým se mění nařízení (ES) č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik.
- Nařízení Rady (ES) č. 1056/2005 ze dne 27. června 2005, kterým se mění nařízení (ES) č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2516/2000 ze dne 7. listopadu 2000, kterým se upravují společné zásady Evropského systému národních a regionálních účtů ve Společenství (ESA 95), pokud jde o daně a sociální příspěvky, a kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2223/96.

Nařízení Rady (EU) č. 479/2009 ze dne 25. května 2009 o použití Protokolu o postupu při nadměrném schodku, připojeného ke Smlouvě o založení Evropského společenství.

Nařízení Rady (EU) č. 1177/2011 ze dne 8. listopadu 2011, kterým se mění nařízení (ES) č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku.

Rada EU (2011): Příloha A návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském systému národních a regionálních účtů v Evropské unii – kapitola 20: Účty vládních institucí. Brusel, Rada Evropské unie, 6. ledna 2011, dokument č. 5053/11 ADD 20.

Rezoluce Evropské rady o Paktu stability a růstu. Amsterdam, 17. června 1997.

Smlouva o fungování Evropské unie.

System of National Accounts 1993. New York, OECD, Evropská komise, OSN, IMF, 1994, <<http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/1993sna.pdf>>.

Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny.

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech.

alní metodice ESA 95, akruální princip a aktualizace daní, notifikace vládního deficitu a dluhu, produkce sektoru vládních institucí, výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí, institucionální pokrytí sektoru vládních institucí v ČR, vztah mezi deficitem a dluhem, zachycení garancí v metodice ESA 95, střednědobý výdajový rámec, rozdíly mezi metodikou národních účtů ESA 95, Mastrichtská konvergenční kritéria, Pakt stability a růstu, strukturální versus cyklicky očistěné saldo, střednědobý rozpočtový cíl, minimální fiskální úsilí, výdajové pravidlo Paktu stability a růstu, dluhové pravidlo Paktu stability a růstu, bezpečné rozpětí, postup při nadměrném schodku, saldo pro účely postupu při nadměrném schodku, Indikátory fiskální udržitelnosti, evro toků, vládní finanční statistika, GFS 1986, GFS 2001, základní rozdíly mezi GFS 1986 a GFS 2001, metodika národních účtů ESA 95, popis přechodu od salda na peněžní bázi k akruální princip a aktualizace daní, notifikace vládního deficitu a dluhu, produkce sektoru vládních institucí, výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí, institucionální ČR, vztah mezi deficitem a dluhem, zachycení garancí v metodice ESA 95, střednědobý výdajový rámec, rozdíly mezi metodikou národních účtů ESA 95, Mastrichtská konvergenční kritéria, Pakt stability a růstu, strukturální versus cyklicky očistěné saldo, střednědobý rozpočtový cíl, minimální fiskální úsilí, výdajové pravidlo Paktu stability a růstu, dluhové pravidlo Paktu stability a růstu, bezpečné rozpětí, postup při nadměrném schodku, saldo pro účely postupu při nadměrném schodku, Indikátory fiskální udržitelnosti, evropský semestr, metodika peněžních toků, vládní finanční statistika, GFS 1986, GFS 2001, základní rozdíly mezi GFS 1986 a GFS 2001, metodika národních účtů ESA 95, popis přechodu od salda na peněžní bázi k saldu v akruální metodice ESA 95, akruální princip a aktualizace daní, notifikace vládního deficitu a dluhu, produkce sektoru vládních institucí, výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí, institucionální pokrytí sektoru vládních institucí v ČR, vztah mezi deficitem

Ministerstvo financí České republiky
Odbor Finanční politika
Letenská 15
118 10 Praha 1
<http://www.mfcr.cz>